

agent

EESTI KUNSTIMUUSEUMI AJALEHT
NR 11 JUULI 2007

Henn Roode. Teekaaslased. 1970–1971. Õli, lõuend. EKM

Näitus "Henn Roode. Modernist saatuse kiuste" on Kumu kunstimuuseumi Suures saalis avatud 30. septembrini 2007.

Vladimir Arhipov, Vassili Grigorjevitš Arhipovi
looming, 2007. Installatsioon

Gljuklja & Tsaplja (Olga Jegorova ja Natalja Peršina).
Punased purjed. 2006. Video, kangas

Mälu tagasitulek

Näitusega "Mälu tagasitulek. Uus kunst Venemaalt" sai Kumu oma kasutusse 21 vene kunstniku mõtteavaldusi oma loomingust ning eri autorite käsitusi vene tänapäeva kunstist laiemalt. Kuigi olime sunnitud loobuma esialgsest kavast anda välja näituse kataloog, pole Kumu siiski lahti öelnud mõttest tutvustada praeguse vene kunsti vaimset ruumi ja seda üsnagi kaalukat etappi vene kaasaegses kunstis.

Sellel, kuidas meie naabruses asetsev hiigelriik ennast kultuuriliselt määratleb, on meile alati teatud mõju olnud. Isegi kui käsitleda Venemaal praegu valitsevat kultuurisituatsiooni üleminekuajana, liigub sealne areng ilmselgelt konservatiivsete kunstitraditsioonide taastamise suunas. Kuigi samalaadseid liikumisi võib täheldada ka laiemalt Euroopas ja konkreetsemalt Eestis, on Venemaal toimunud teistsugune värving.

Venemaal toimuvad protsessid jätkavad vägisi mulje tulevikupelgusest ja seda näib esitavat ka "Mälu tagasituleku" kontseptsioon, mis võtab mält ja mäletamiselt süütuse.

Kõik mälu seonduvad kunstiteemad kannavad endas paratamatult

kahesuguste jõudude toimet. Esiteks on mäletamine sügavalt subjektiivne, sageli asotsiaalne protsess, teisalt on see mineviku aktiivne mõtestamine, mille puhul kerkivad esile põhimõttelised küsimused traditsioonist, ajaloost jms.

Juba mõnda aega on Venemaal moes meenutada hea sõnaga Nõukogude ajajärku. Nõukogude paradigma paistab meelelahutuskultuuris ja massimeedias silma lihtsuse ja heasoovlikkusega. Kui Venemaa tähistas 2006. aastal Dmitri Šostakoviitši ja Leonid Brežnevi sajandat sünniaastat, varjutas Brežneville osaks saanud tähelepanu silmatorkavalt Šostakoviitšit.

Mälu teema kunstis viib Venemaal enamasti nõukoguliku narratiivini ja tähendab enamikul juhtudel ka võima-

lust nõukogulikuks agitpropiks. Moskva väljaandes Kultura kirjeldatakse Venemaal puhkenud Nõukogude aja nostalgiat amorfse, laialivalguva ettekujutusena sellest, kui hea ja turvaline oli tollal elu, kui arstiabi oli tasuta, Doktori vorsti jupi võis saada kahe rubla eest ja laulud olid tänasega võrreldes hoopis südamlikumad ning ilusa meloodiaga. Kultura hinnangul on Venemaal pääsenud valitsema äärmiselt lamedad ja stereotüüpsed käsitlused nõuka-ajast ning neid võtavad kriitikameelela omaks väga erinevad põlvkonnad.

Niisiis viib näitus Kumus vaataja praegu vene kunstis ja vene kultuuris laiemalt levitavasse hinnangukriisidesse ja übermõtestamise protsessidesse. Maal, kus ilmselgelt puudub tuleviku-

visioon ja mis ammutab õigustusi oma olemasolule kangelaslikust minevikust, langeb kaasaegsele kunstnikule paratamatult õlule kohustus alluda "aja nõuetele". Ent erinevalt vene meediast teeb kontseptuaalne ja analüütiliselt mõlev osa vene moodsast kunstist, peamiselt see osa, mis põhineb foto-, installatsiooni- ja videomeedial, oma minevikurännakutel üsna teravmeelset ja leidlikke avastusi. Vene kunstniku olukord selles üldises palverännakus juurte juurde on huviäratavalt kahemõtteline ja kaugel sellest, et Nõukogude minevikku kergekäeliselt läbi kriipsutada. Kumus vene kunsti näituse kokku pannud nimeka vene kuratori Viktor Mísiano sõnul "märkavad kunstnikud teraselt unustatud va-

Jelena Vorobjova ja Viktor Vorobjov. Turg. 2006. Installatsioon

FOTOD STANISLAV STEPASKO

na”, mida nad püüavad, loomulikult oma tänase mitesotsialistliku elutunde põhjal, kuidagi mõtestada.

Ometi pole postsovetlikul Venemaal endastmõistetavat sissepääsu Nõukogude aega, isegi kui ta teeskleb, et see tal on. Venemaa kultuur on sunnitud piiritlema ennast Nõukogude ajastust erinevuse kaudu ja käsitama seda epohhi teatud distantsilt. Iseloomustagem seda distantsi kriitilise ruumina, mida nüüdiskunstnik ehitab enda ja mineviku vahele. Näitusel võib eriti selgelt tajuda kaotatud ajajärgu tunnetust, mida kriitilise puhvertsooni abil tänapäeva ja mineviku vahele toodetakse. Minevikust, isegi kui tegemist on 1990ndate kokkukukkumise kriisidega seotud lähiminevikuga, räägib näitus kui kallist, mälestuspilvena südamesse suletud kadunukesest, kelle naasmisse endisel kujul puudub usk.

Nostalgiateemadel puudub nüüdisaegses kunstis nõukogulik agitpropi diskursus. Propagandat asendab lein

ning Nõukogude perioodi häving võtab kunstnikel järjest uusi melanholiast ja leinast kõnelevaid vorme. Selles suhtes erineb uus kümnend venelaste kuulsast sotsarti diskursusest, mis tekkis perestroika-aastatel ja esindas püüdu demoniseerida nõukogulikku sümboolikat, kõneleda minevikust satiirilise ja iroonilise kontseptualismiderivaadi kaudu, millist tuntakse üksnes vene kunstis. Maailm selles venelaste vabahtlikus puhastumisrituaalis ei osalenud, ent vaatas Nõukogude epohhi julma naeruväärastamist lummatult pealt. Muide, ainult üksikud vene kunstnikud suutsid uue kunstikeele abil kättevõidetud irooniaga universaalsemate teemade kallale asuda – näiteks tooksin kunagi Rotermanni soolalaos näitusel “Viimane kangelane” demonstreeritud Savkovi teletupsude sarja, mis kandis kuulsa seriaali üle fašistlikku ajajärku.

Misiano teravmeelse märkuse järgi, mis pärineb EKM-i poolt ettevalmistatud kultuurisaate “Aku” jaoks kahe aasta eest antud intervjuust, pole postsovetlikule ruumile teatud olevikuteemad lihtsalt käepärased: “Kui oleme nüüd osa kapitalistlikust süsteemist, siis on selle kriitika süsteemi kohustuslik osa. Kapitalismi kaitsmine (apoloogia), mis on omane kõikidele endistele postsovetlikele maadele, on kindel tunnus sellest, et kapitalismiga pole neil veel mingit pistmist.” Eesti-sugusel maal ei jää siiski üle muud kui valmistada oma kapitalistlikuks muutunud tegelikkuse kriitikaks, hoida ennast olevikusuutlikus vormis.

Venemaal levib samal ajal erakordselt komplitseeritud, olevikust mineviku abil rääkimise keel, millest meie siin ei tarvitse kaugeltki enam lõpuni aru saada. Ja kuigi “Mälu tagasitulek” pakub uut ja tasakaalustatud vaadet minevikule, on meil eelkõige tegemist mineviku kaudu postsovetliku nüüdistegelikkuse analüüsiga. Minevikust kõnelev kunstnik väljendab esmajärjekorras oma ajale iseloomulikke ideid ja selle aja poolt allasurutud mõtteid. “Kas meie kui postsovetlikud kunstnikud ise suudame rahulduda oma passiivse reaktsiooniga kireva kujundivoolu suhtes, mida üleilmne kapitalism meie suunas paiskab?” küsib näituse üks staare Jevgeni Fiks oma essee “Postsovetliku kunstniku kohustused” (vt lk 5).

Pistmaks rinda postsovetliku reaalsusega, võtavad juhtivad vene kunstnikud ette aeganõudva, segase ja ebatänuväärse ülesande seda nähtust käsitleda. Ma ei kahtlegi, et sõna “postsovetlik” eestlasele ei meeldi ja ideaalis on meil sellega järjest vähem tegemist. Venemaal ei ole aga postsovetismi mõis-

test pääsu ja selle kuulumine tulevikus mingi hästitatud kaasaegse sotsiaalse süsteemi juurde on hetkel muutunud üsna küsitavaks. Kunstnikud reeglina ei näe postsovetismis mingit säravat arenguideed väljatamas.

Näitusel võib vähemalt kolme kunstniku puhul väita, et neile ei lähe korda valitsuse, ühiskonna, professionaalidest kolleegide vastuseis ega kõikvõimalikud poliitilise surve avaldajad. Mitme kunstniku töödes võivad Venemaa president või jumalikustamise objektiks muutunud kultuslik sõjaveterani kujund saada õvostava käsitluse osaliseks. Kriitilisi autoripositsioone esindavad needki kunstnikud, kes – nagu Dmitri Gutov – tegelevad venelastest loodud romantiliste klišeudega.

Kuigi kuraatori sõnul püüdleb näitus vahetu ja intiimse minevikuseose poole, pole sellele postmodernistlikus maailmas just palju ruumi jäetud. Näitusel kehtib pingeline poolmilitaarne toimeeriim, kus löögid ja rünnakud vahelduvad pehmete kaitsetsoonidega ja iroonia peab duelli sentimentaalsusega. Kui Põhjamaades püütaks ristata selliseid kaugeid mõisteid, oleks fiasco garanteeritud. Üleekspluateeritud vene natuuri vastuolulisuse teemal on näitusel esinevate kunstnike ühispingutuse mõjul siiski tõi taga ja salapäranane vene psüühe on antud kõigi vaatajate teenistusse. Puudu pole ka saatlikkusest ega varjatud hirmust selle ees, et nii kõik jääbki ja Venemaal ei saagi enam midagi muutuda.

Praeguse noorepoolse kunstnikegeneratsiooni silmis tähistab nende postsovetlik tegelikkus üldisemat, mitte niipeagi lõppeda võivat reaalsust. Viimastel aastatel järjest selgemaid piirjooni omandanud tegelikkus võib jätkudes läbida palju erinevaid faase. Misiano näitus kirjeldab vene kunstis aktuaalseerunud minevikuihalust ja eri kunstnike suhteid selle konservatiivse ajajärgu poolt peale surutud teemaga. Kunstnike reaktsioon aja nõudele ulatub šokist rõõmsa äratundmise ja innuka kaasaelamiseni. Äraleierdatud, tüütuvõitu Nõukogude ajajärgu maalilistele rusedele kerkib vägagi autentne nüüdisvene postsovetlik kultuuriparadigma, mis minevikujutustuste abil lihvib oma suhteid nüüdistegelikkusega.

EHA KOMISSAROV
KUMU KURAATOR

Näitus “Mälu tagasitulek” on Kumus avatud 29. juulini 2007.

2006. aasta lõpul ja 2007. aasta algul asusid Kultuuriministeeriumi haldusala asutused välja töötama järgnevat aastate arengukavasid. Seda on tehtud varasematelgi aastatel ja on täiesti loomulik, et iga asutus mõistab oma olemust ja vajalikkust, püstitab eesmärgid ja teeb nende elluviimiseks plaanid. Tuleb tunnistada, et üldiselt on selliste arengukavade koostamise suhtutud veidi üleolevalt ja neid ka, meie igapäevaelu arvestades, suisa mõttetuks peetud. Töö on enamasti jäetud juhtkonnale, lihtsalt selleks, et asi tehtud saaks.

Seekord asusid aga arengukavade koostamist nõustama professionaalsed noored ametnikud ning suutsid kaasa mõtleva ja kirjutama panna needki, kes midu suhtusid sellistesse paberitesse üsna ükskõikselt. Protsessi käigus avanes võimalus arutleda ja vaielda paljude probleemide üle: missioon ja visioonid, väärtused ja lähiaja rõhuasetused, strateegilised alused ja eesmärgid, uued algatused ja eesmärkide elluviimiseks vajalikud finantsplaanid.

Arvatavasti on pea kõigi kultuuriasutuste missioonide sõnastuses kirjas rahvuskultuuri püsimine ja rahvusliku ning riikliku identiteedi toetamine, ühiskonna tasakaalustatud areng jms. Kultuur on Eesti riikliku isolemise alus, sest rahal teatavasti rahvust ei ole.

Juuni keskel said kultuuriasutused teada tuleva aasta eelarvenumbrid ja Eesti majanduse jätkuvast edust hoolimata ootas meid kõiki väga halb üllatus. Nullkasvuga eelarve tähendab toimunud ja jätkuvaid hinnatõuse arvestades tegelikult miinusmärgiga eelarvet.

Agasid suurte lootuste ja pühendumisega tehtud arengukavad?

Ikka ja jälle jõuab kultuur olukorda, kus olles küll riigi isolemise alus, tuleb tal siiski ise endaga hakkama saada.

Agasid unistada võib ju ikkagi.

Kaunist ja muretut suve soovides,

Marika Valk
Eesti Kunstimuuseumi
peadirektor

FOTO STANISLAV STEPASKO

Tundmatu Saksa kunstnik William Hogarthi järgi. Südaõine keskustelu. 18. sajandi lõpp. Õli, lõuend. EKM

Tundmatu Saksa kunstniku maalitud “Südaõine keskustelu” jälgendab William Hogarthi üht populaarseimat tööd. 1822. aastal valmis William Hogarthi vasegravüür “A Midnight Modern Conversation”, mis kindlustas Inglise kunstniku iroonilises võtmes teostatud tööde populaarsuse Euroopas. Mikeli muuseumi maal jälgendab Hogarthi kompositsiooni, mille ohjeldamatu meeste pidu on asendatud naiste peoga. Maali alumises vasakus nurgas on veel teinegi viide inglise kunstnikule, vaevuoletav nimi WILLIAM HOGARTH.

Kompositsioon ja kunstniku nimi maalil annavad aimu Hogarthi tööde populaarsusest 18. sajandi Euroopas. Populaarsuse põhjuse leiab aga kunstniku loomemeetodist. Oma memuaarides põhjendas Hogarth teemavalikuid järgmiselt: “Kirjanikud ja kunstnikud olid ajaloolise stiili otsinguil jätanud tähelepanuta teema, mille võib paigutada ülevuse ja groteski vahele” (“Artists on Art from XIV to XX century”, 1974, lk 179). Ülevust vaadati eelkõige kirjanduslik-retoorilise stiilimääratlusena, kuid 17.–18. sajandi inglise filosoofid kirjeldasid ülevust viisuaalse emotsioonina. Edmund Burke seostas ülevuse hirmu ja ilu naudinguga. Ülevuse tunnet võisid tekitada tühjus, pimedus, üksindus ja vaikus.

Hirmu ja naudingu vastandlike tunnete sidumise piirimail kulgeb Hogarthi kriitiline loomine, mis mõjus tema kaasaegsetele vaatajatele meenutusena pahelisest maailmast, kuid grotesksete stseenide ja tegelaskujude tõttu sundis inimesi ka enda kommete üle irvitama. Selles võtmes võib vaadata tema graafikaseeriaid “Prostituudi karjäär” ja “Pillaja karjäär”, mille tegelaste elud põimusid reaalse inimeste portreedega.

Hirmu ja naudingu piiride hägustamine avaldub ka maalil “Südaõine keskustelu”. Groteskne kujutuslaad avaldub selgelt figuride hale-koomilistes poosides, mis jälgendavad alkoholsete jookide liigtarvitamisel kaotatud kontrolli keha üle. Hirmu ja naudingu esitamine narratiivi oluliste osadena muutis Hogarthi kunsti populaarseks 18. sajandil, tähistades kaasaegse karikatuuritraditsiooni üht olulist lähtekohta.

IVAR-KRISTJAN HEIN
MIKKELI MUUSEUMI KURAATOR

Teost võib näha Mikeli muuseumi püsiekspositsioonis.

Kirjastusuudiseid

KUJUNDUS MARI KALJUSTE

Eesti Kunstmuuseumi toimetised nr 1
Kadrioru kunstmuuseumi kevadkonverents 2006:
Meistriteoste lummus. Koopia 19. sajandil

2006. aasta Kadrioru kunstmuuseumi kevadkonverents oli lõppakordiks näitusele “Meistriteoste lummus. Koopia Eestis 19. sajandil”. Konverentsi ettekannete materjale koondav Eesti Kunstmuuseumi toimetiste esimene number ühendab Saksa ja Eesti kunstiteadlaste käsitlusi ning on oluliseks täienduseks 2005. aastal ilmunud näitusekataloogile.

Koostaja Tiina-Mall Kreem
Kujundajad Mari Kaljuste, Ulvi Lahesalu
Eesti ja saksa keeles, mustvalged illustatsioonid
210 lk

KUJUNDUS TUULI AULE

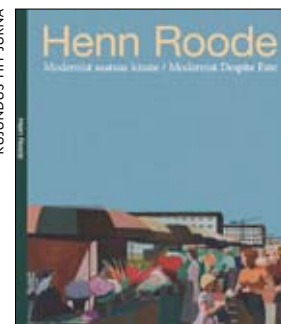
Priit Pärn

Kumu kunstmuuseumis toimuva Priit Pärna loomingu näitusega kaasnev kataloog tutvustab rahvusvaheliselt tuntud ja hulga preemiatega hinnatud eesti animafilmide looja vaba loomingut. Kataloog sisaldab kunstiteadlase Andreas Trosseki artiklit, Priit Pärna

mõtteid oma loomingust ning kunstniku biograafilisi andmeid.

Koostaja Eha Komissarov
Kujundaja Tuuli Aule
Eesti ja inglise keeles, illustreeritud
56 lk

KUJUNDUS TIIT JÜRNA

Henn Roode. Modernist saatuse kiuste

Kumu kunstmuuseumis avatud Henn Roode loomingu näitusega kaasnev kataloog annab ülevaate tema maaliloomingu paremikust, sisaldab eluloolisi fotosid ja biograafilisi andmeid. Roode kuulus 1960. aastatel tekkinud esimesse nõukogude modernismipõlvkonda, kelle teoste üheks oluliseks lähtealuseks oli kubism.

Koostaja Kädi Talvoja
Kujundaja Tiit Jürna
Eesti ja inglise keeles, illustreeritud
136 lk

tuli punktis

Postsovetliku kunstniku kohustused

Jevgeni Fiks. Song of Russia. 2005. Õli, lõuend. Osa seeriast

Vastutuse programmiline ja teadlik ärapõlgamine kultuuriloomelise valdkonnas on vahest üks iseloomulikuid jooni postsovetlikus kunstis. Endise idabloki maade kunstielus on 1990. ja 2000. aastatel olnud läbivaks trendiks eitada vastutust, tõugates seda endast eemale kui postsovetlikku konteksti sobimatut ja võõrast elementi. Enamasti eelistatakse just vastutustunde otsesest vastandit – vastutustundetust, mis haakuks justkui ainsa alternatiivina käesoleva hetkega.

Selline vastutuse eitamine ülekaalukalt suure osa postsovetlike kultuuritegelaste poolt nähtub nende küünilises ja kahtlustavas suhtumises ühiskondlikku aktiivsusesse ja teistesse vasakpoolsetesse strateegiatesse. Seetõttu naeruvääristatakse sageli ka väikest postsovetlike marksistlike kunstnike ja intellektuaalide kogukonda (näiteks rühmitust Mida teha?), kes püüavad rääkida kriitilisusest postsovetliku varakapitalismi kontekstis. Üldjuhul näen ma seda olukorda kui kõrvalnähtu postsovetlikule düsfunktsionaalsusele, frustratsioonile, peakaotusele ja üleüldisele segadusele nii Ida kui Lääne poliitilise spektri mõistmisel.

/.../

Viimaste aastate vaatepunktist on sotsiaalne reaalsus postsovetlikus ruumis üha selgepiirilisem ja kristalliseerunud nähtus paljuski tänu majanduslikule ja poliitilisele stabiilsusele ning möödunud aja lihtsustavat lähenemist õigustavale mõjule. 1990. ja 2000. aastate alguse rahutud ajad on asendunud stag-

Postsovetliku kunsti hetkeseisund nõuab paratamatult sotsiaalset dialoogi, mis soosiks vastutustunnet kui olulist eeltingimust kunstiväärtuste loomiseks. Seda tüüpi postsovetlik kunstiline vastutus, mida ma isiklikult pooldan, ei põhine moraallugemisel ega poliitilisel korrektsusel. Tahaks loota, et vastutus ja pühendumus ei saa olema kunstnikule kõrgemalt poolt peale sunnitud, eesmärgiga kontrollida ja piirata tema loominguvabadust, vaid väljendub pigem rohujuuresandil, kus vastutus iseenesest on tihedalt läbipõimunud kunstniku loomingulise tegevusega. Selline vastutus ei tohi ega saagi olla valitsuse, ühiskonna, professionaalide kogukonna või poliitilise kuuluvuse surve tagajärg.

/.../

Postsovetlik kunstnik peab tagasi võitma õiguse konstrueerida n-ö teist maailma, mis on viimaste aastate jooksul kadunud alternatiivse määratlusena esimese ja kolmanda maailma kõrvalt. Teise maailma diskursus tuleb taas elustada ning anda sellele uus tähendus. Tänapäeval peab teine maailm uuesti esile kerkima, kuid mitte enam geograafilise konstruktsioonina, kuna konkreetse geograafilise ruumiga (endise idabloki maad) seda enam seostada ei saa. 2006. aastal tuleks kasutada mõistet “teine maailm” lingvistilise tähisena mitmete alternatiivsete valitsusvormide, poliitiliste äärmuste ja vaidlustatud identiteetide jaoks nii Idas, Läänes kui mujal. Tänapäeva teist maailma võiks kujutada kui väljamõeldud kogukonda, suurest inimhulgast moodustunud virtuaalset ajurünnakrühma.

/.../

Postsovetlik kunstnik peab võtma endale vastutuse Nõukogude ajaloo eest. Postsovetliku olukorra üheks hõlmavaks sümptomiks võiks ehk pidada ületõlulist Nõukogude ajaloo eitamist, mille abil püütakse (post)sovetlikust traumast üle saada. Samal ajal, kui revolutsioonielise ajaloo üle arutletakse suure huviga pikalt ja laialt, on Nõukogude ajaloo seonduv pea täielikult kõrvale tõrjutud. Kuid, nagu viimased kümme

aastat on näidanud, ei ole selline allasurumine ja eitamine tulnud postsovetlikule ainesele kasuks. (Post)sovetliku traumaga toime tulemiseks võib palju efektiivsem meetod olla Nõukogude ajaloo tunnustamine ja selle kaasamine oma loomingusse. Mitte mingil juhul ei taha ma selle jutuga väita, et postsovetlik kunstnik peaks vaatama tagasi Nõukogude ajale läbi nostalgiliste roosade prillide või kiitma heaks tolle ajastu liialdusi. Samas peaks postsovetlik kunstnik hoolega vältima ka Nõukogude mineviku eksploateerimist ja kaubanduslikuks muutmist. Minu siht on propageerida just vastupidist – nimelt kriitilist nostalgiat, kus mälu saab tööriist, mis paljastab võrdse pühendumusega nii mineviku kui oleviku liialdusi.

/.../

Isegi praegusel ajal, kus tundub, et igasugune poliitiline seisukohavõtt on võimatu, kus Nõukogude sotsialismi ebaõnnestumise trauma on endiselt tuntav ja kus küünilisus tundub ainsa pääseteena inetust postsovetlikust reaalsusest, peab postsovetlik kunstnik aduma, et vasakpoolsele kriitikale ei ole siiani olemas mõjusat alternatiivi. Ka tänase seisuga saab varakapitalismi kriitika endistes idabloki maades pärineda ikkagi ainult vasakpoolsetelt. Mitte üheltki teiselt positsioonilt ei ole hetkel võimalik pakkuda sama mõjusat süsteemi kapitalismi dekonstrueerimiseks. Vasakpoolne kriitika peaks jääma ja jääbki vastutustundliku postsovetliku kunstniku tööriistaks seniks, kuni kättesaadavaks muutuvad uued ja mõjusamad tööriistad.

JEVGENI FIKS
TÕLKINUD URVE TÖNNOV

Tekst tervikuna on kättesaadav näitusel
“Mälu tagasitulek. Uus kunst Venemaalt”
Kumu kunstimuuseumis 29. juulini 2007.

Jevgeni Fiks (1972)
on New Yorgis elav vene kunstnik.

Minu siht on propageerida kriitilist nostalgiat, kus mälu paljastab võrdse pühendumusega nii mineviku kui oleviku liialdusi.

natsiooni, rutiini ja normaalsuse ilmingutega. Postsovetliku ajastu poliitika on üha enam argipäevane, mis kummalisel kombel mõjub üldisele kunstiloomelisele depolitiseerivalt.

FOTO STANISLAV STEPASKO

August Pezold. Pime kerjus poisiga. 1850. aastad. Õli, lõuend. EKM

PIME KERJUS POISIGA

Elmisesl aastal õnnestus Eesti Kunstimuuseumil osta August Pezoldi maal “Pime kerjus poisiga”, mis oli seisnud muuseumi vaateväljas juba aastaid.

August Georg Wilhelm Pezold (1794 Rakvere – 1859 Peterburi) oli üks neid biidermeieriajastu baltisaksa estofiile, kes ületas seisusepiirid ja tundis erilist huvi ning poolehoidu maa-rahva – eestlaste vastu. Meditsiinistuumiumist kunsti kasuks loobunud August Pezold rändas oma elu jooksul väga palju, joonistades ja akvarellides nii itaallasi kui ka eestlasi, liivlasi, venelasi ja soomlasi. Eelkõige oli ta teravapilguline portreemaalija.

Kompositsiooni talvisel maastikul frontaalselt sammuva teekäijate rühmaga varieeris Pezold läbi aastate. Läti Kunstimuuseumile kuulub samateemaline akvarell aastast 1831.

Maal on hilisklassitsismile-vararealismile (teisiti öeldes biidermeieristiilile) omaselt lineaarses laadis. Mulgi kuues pimedat meest, kel peas laiaäärelise kaabu ja vöö vahel kindad, talutab käsipuu taolise kepi abil poisike ning neid saadab väike koer. Pime mees ja almust paludes mütsi käes hoidev poiss on paigu-

tatud otsekui õhutühja ruumi, figuuride voolav siluett heledal taustal rõhutab teekäijate sümboolsust. Tegelikult on mehefiguuril paljuski sarnast Pezoldi teise eestiainelise teosega, 1834. aasta litograafiaga “Tarvastu mõisa Ants”, millest Eesti Kunstimuuseumis leidub 1852. aasta järeltrükk.

Voldemar Vaga andmetel kavatses kunstnik oma elu lõpul, 1857. aastal just selle maali esitada Peterburi Kunstide Akadeemiale akadeemiku kraadi taotlemiseks, ent see kavatsus ei teostunud. Kuna kunstnik tegi sellest krestomaatilise maalist mitu autorikoopiat, siis võib teose vaid umbkaudu dateerida 1850. aastatesse. Signatuuri puudumine ei tekita siiski kahtlust Pezoldi autorluses.

Arvatavasti äratas just August Pezold huvi eesti talurahva värvikate tüüpide vastu ka noores Eduard von Gebhardtis, kes elas aastail 1855–1858 Peterburis oma akadeemilist stuudiumi alustades tema perekonnas. Gebhardt viis selle temaatika hiljem Düsseldorfis kunstiakadeemia professorina juba hoopis teisele tasandile.

ANNE UNTERA
EKM GRAAFIKAKOGU JUHATAJA

SAADOJA ON PHOTOSHOP

Seeria “Mainstream” (2005–2007) jõudis Tõnis Saadoja esimese pannusena Eesti Kunstimuuseumi kogusse Hobusepea galeriis 2006. aasta mais toimunud samanimeliselt näituselt. Kahekümne ühest tööst valiti spetsiaalselt muuseumi jaoks välja kümme.

Maniakaalse järjekindlusega sulavaid jääkuubikuid, plankaeda ja pävaraamatut *mixed-media*’s taasloonud Saadoja seekordne seeria kasutab oma programmilise rangusega teostatavate

uuringute ainesena Saksa suurkunstniku Gerhard Richteri. Formaat tõukub Richteri tööst “48 portreed”, tuima täpsusega üles maalitud 19. sajandi suurkujude ensüklopeediafotode seeriast. Mürjaadi suurkujude asemel piisab Saadojale vaid ühest – härra Richteri endast, täpsemini suvalisest internetis leidunud jpg-failist. Vastupidi 48 portree täpsele kopeerimistaktikale on Saadoja Richteri enda kujutisega vabalt ringi käinud, manipuleerides seda must-valgetes variatsioonides võimalikult erinevate tehnikatega.

Näopilt lahustub, valgub laiail, kobrutab, mureneb ning muutub mõne faasi järel jälle äratuntavaks.

“Mainstream” on manuaal-tehniline eksperiment, Ding-an-Sich ja pühendumine puhtale vormimängule. Katsetades palju erinevaid võtteid Richteri taaskujutamisel, võiks seeria edukalt toimida õppematerjalina, vastates paljude eri häältega küsimusele “kuidas?”. Nii nagu ei leia Photoshopi manuaalist vastust küsimusele “Miks?”, ei leia seda ka Saadoja töödest. Basic-pilditötlusprogramm annab ette võttestiku, kunstnikust saab jälle käsitööline ning kaugemale kui teose pinnas polegi vaja vaatjal kaevuda.

MAARIN EKTERMANN
EKM MAALIKOGU ASSISTENT

Tõnis Saadoja. Mainstream. 2005–2007. Segatehnika. Osa seeriast. EKM

FOTOD STANISLAV STEPASKO

kalender

JUULI-
OKTOOBER 2007

KUMU KUNSTIMUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Eesti kunsti klassika 18. sajandi algusest II maailmasõja lõpuni Varamu

Liikudes ühelt teemalt teisele, avanevad eesti kunsti loo taustal ka kogu Euroopale iseloomulikud kultuuriprotsessid.

Kirg. Eduard Wiiralti varane looming

Näitus on koostatud ühe hinnatuma eesti kunstniku neist teostest, milles peegelduvad inimlikud ihad ja teadvuse hämarad seisundid, kirg ja patuvisionid.
Kuni 21.10.2007

Eesti kunst II maailmasõja lõpust taasiseseisvumiseni

Rasked valikud

Selle perioodi kunst kajastab Nõukogude aega iseloomustavaid suuri murranguid, teeb kokkuvõtteid, väljendab poolehoidu või hukkamõistu.

Kaheksakümnendad sulgudes

1980. aastate eesti kunsti essentsiks on omaütoloogiate ja rahvusliku kangelas müüdi esitamine. Kunst täitis sel viisil oma sotsiaalsel funktsioonil, väljendades ajastu hoiakuid ja mentaalsust, mis järgnevale kümnendile olid juba võõrad.
Kuni 26.08.2007

Arhiivid tõlkes. Veneetsia biennaal poliitilise agendina – 1977. aasta juhtum

Näitus püüab rekonstrueerida 30 aasta eest Veneetsias toimunud "Dissidentluse biennaali" mõttevahetusi ja asjaolusid Ida-Euroopa vaatepunktist.
7.09–11.11.2007

Priit Pärn

Eelkõige oma animafilmidega kuulsaks saanud Priit Pärn on omaette fenomen ka joonistajana.
Kuni 21.10.2007

NÄITUS

KAASAEGSE KUNSTI GALERII

Mälu tagasitulek. Uus kunst Venemaalt

Moskva kuraatori Viktor Misiano koostatud näitus tutvustab viimaste aastate kunstiarengut Venemaalt.
Kuni 29.07.2007

Ars Baltica

Ars Baltica on Läänemere maade uuema fotokunsti uurija ja esitleja alates 1990. aastate algusest.
10.08–7.10.2007

SUUR SAAL

Henn Roode. Modernist saatuse kiuste

Roode teosed kinnitavad, et 1960. aastatel oli Nõukogude võimu kiuste võimalik olla tõsiselt, pühendunult ja produktiivselt moodsa kunsti usku. Kunst oli tema jaoks tõe otsimise protsess, vahend juhusliku ja olemusliku eristamiseks.
Kuni 30.09.2007

EKSKURSION

Info ja tellimine E–R 12.00–15.00
Tel 602 6126, e-post: kumu.giid@ekm.ee

NB! Juhitud ekskursioonid toimuvad ainult ettetellimisel vähemalt 5 tööpäeva varem. Seoses suure külastatavusega palume ekskursioonid tellida võimalikult vara.

Weizenbergi 34 / Valge 1, 10127 Tallinn
Tel 602 6001
e-post: muuseum@ekm.ee
Avatud
mai–sept T–P 11–18
okt–aprill K–P 11–18

ADAMSON-ERICU MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Adamson-Eric (1902–1968) on üks mitmekülgsemaid loovisiksusi 20. sajandi eesti kunstis. Eelkõige virtuoosliku maalijana tuntud kunstnik töötas ka peaaegu kõigil tarbekunstialadel. Muuseumi püsiekspositsioonis on väljapanek Adamson-Ericu loomingust (maal, keraamika, portselanimaal, nahkehistöö, metallvormid, ehted, dekoratiivplaadid, tekstiilid ja mööbel).

EKSKURSION

Adamson-Eric – ühe looja mitmekülgsus
Märka värvi võlu

NÄITUS

70 aastat Pariisi maailmanäitusest aastal 1937

1937. aasta Pariisi maailmanäitus kujunes väga edukaks nii Adamson-Ericule kui ka teistele

ÄRA LASE MÖÖDA:

Kumu ekskursioonide programm "Kunstile külla!"

Programmi raames toimuvad Kumus iga kuu ühel või mitmel nädalavahtusel temaatilised, ühele või mitmele näitusele keskenduvad ekskursioonid. Ekskursioonid on suunatud üksikkülastajatele ning neid ei pea ette tellima. Osavõtt muuseumipiletiga. Ekskursioonid algavad kell 13.00.

Kirg. Eduard Wiiralti varane looming

Kogunemine Kumu 3. korruse liftiruumis.
14., 15., 21. (vene keeles) ja 22. juulil
11., 12., 18. (vene keeles) ja 19. augustil
13., 14., 20. (vene keeles) ja 21. oktoobril

Henn Roode. Modernist saatuse kiuste

Kogunemine Kumu Suure saali ees.
8., 9., 15. (vene keeles), 16., 22. ja 23. (vene keeles) septembril

Info E–R 12.00–15.00 tel 602 6126 või kumu.giid@ekm.ee.

Henn Roode. Turg. 1961. EKM

Enrico Crispolti. Näituse „Uus kunst Nõukogude Liidust“ kuraator. „Dissidentluse biennaal“, Veneetsia 1977

Arhiivid tõlkes

Alates septembrist avatakse Kumus aasta jooksul neli näitust koondpeal kirja all "Arhiivid tõlkes". Tegemist on eksperimentaalse uurimisprojektiga, mis vaatleb läbi raudse eesriide tehtud kunstialase ja poliitilise tõlke olemust. Põhiliseks huviobjektiks ei ole originaalilähedased laenud, vaid pigem aimamisi tekkinud paralleelid ja tõlkevad – info, mis tõlkes kaduma läinud ja uue sisu saanud.

Sarja esimene näitus "Veneetsia biennaal poliitilise agendina – 1977. aasta juhtum" püüab rekonstrueerida 1977. aastal Veneetsias toimunud "Dissidentluse biennaali". See oli Veneetsia biennaali korraldajate katse kajastada objektiivselt ja tsensuurivabalt kultuurisituatsiooni Ida-Euroopas. Loomulikult ei saanud selline üritus toimuda ilma diplomaatilise skandaalita ja seda mitte ainult Ida-Lääne teljel.

Näitusega kaasneb filmiprogramm ja seminarisari, sama temaatikaga tegelevad ka Kumu kaks sügiskonverentsi.

"Arhiivid tõlkes" on osa programmi "Kultuur 2000" raames finantseeritavast projektist "Translate".

70 aastat Pariisi maailmanäitusest aastal 1937

Adamson-Eric. Vaibakavand. 1937. EKM

Eesti esinemist 1937. aasta Pariisi maailmanäitusel ("Kunst ja tehnika moodas elus") on peetud vägagi edukaks, kuid uuri- tud lünklikult. Viimastel aastatel on õnnestunud leida eri kogudest uut informatsiooni ning tulnud veenduda selles, et osa suursündmuse materjale ei jõudnudki mitmesugustel asjaoludel Eestisse. Siiski on säilinud nii teoseid kui ka kavandeid, diplomeid ja mälestusi.

Adamson-Ericu muuseumi näitusel on võimalik tutvuda mitmete toona auhinnatud teostega. Eksponeeritud on au-

diplomiga (*diplômes d'honneur*) tunnustatud Adamson-Ericu kahe vaiba originaalkavandid ja vaipade koopiad, mis on valmistatud 9.03.1944 Tallinna pommitamisel hävinud teoste asemele. Samuti saab näha teise audiplomiga pärjatud Adamson-Ericu portselanmaaliga ehteid, terrakotavaase ja hiljem lausa legendaarseks saanud, isikupärase maalilaa- dis teostatud nn koopaelaniku serviisi, Aleksander Taska *grand prix'* dip- lomiga tunnustatud nahkköiteid, Jaan Koorti audiplomiga pärjatud ke- raamikast, näiteid kuldmedali diplomi saanud Valli Talviku (Eller) ke- raamikast, Ede Kurreli (Maran) hõbemedali diplomi pälvinud valgefli- graantehnikas ehetest jpm. Kaasatud on ka mitmed erakollektsioonide materjalid, millest huvitavaimad on Oskar Raunami Balti ühispaviljoni üldhalli seinapannoo värvilise kriidiga tehtud kavandid.

ÜLLE KRUIUS
ADAMSON-ERICU MUUSEUMI DIREKTOR

Näitus Adamson-Ericu muuseumis on avatud 7.07–7.10.2007.

Kujundus Mari Kaljuste

Kümme aastat Mikkeli muuseumi

Tänavu tähistab Eesti ühe silmapaistvama kunstikoguja Johannes Mikkeli kollektiooni hoidmiseks ja eksponeerimiseks rajatud Mikkeli muuseum oma kümme aasta juubelit. 1997. aastal leidis muuseumis koha Johan- nes Mikkeli kogutud Lääne-Euroopa, Hiina ja Vene maalikunst, port- selanikogu ning graafika. Viimaste aastate jooksul on muuseumi varad oluliselt täienenud, 2005. aastal lisandus Johannes Mikkeli Eesti kunsti kollektioon ning 2006. aastal huvitavat Lääne-Euroopa graafikat. Juubelinäitus suunab vaataja tähelepanu eelkõige Johannes Mikkeli suu- repärasele graafikakogule, tuues vaataja ette seni varjus püsinud ja hilju- ti lisandunud graafilised lehed Dürerist Francisco Goyani. Püsieksposit- siooni täiendab Mikkeli Eesti kunsti kogu väljapanek.

Mikkeli muuseumi uuenenud püsiekspositsioon ja graafikanäitus on avatud 20. aprillini 2008.

Balti paviljonis esinenud eesti kunstnikele. Näitus püüab avada Pariisi maailmanäituse fenomeni Eesti kunsti loos, eksponeerides lisaks teostele ka arhiivimaterjale. 7.07–7.10.2007

Ekskursioonide tellimine tel 644 5838.

Lühike jalg 3, 10130 Tallinn
Tel 644 5838, kassa tel 644 5835
e-post: adamson-eric@ekm.ee
Avatud K–P 11–18

KADRORU KUNSTIMUUSEUM

KADRORU LOSS PÜSIVÄLJAPANEK

16.–20. sajandi maalikunst (Madalmaade, saksa, itaalia, vene meistrid). 18.–20. sajandi Lääne-Eu- roopa ja vene tarbekunst ning skulptuur.

NÄITUS

Vene valitsejad

Näitusel on väljas Eesti muuseumide kogu- dest pärinevad Vene keisrite ja keisrinnade

ning nende perekonaliikmete portreed, sealhulgas ka Eesti alade valitsejad Peeter I-st kuni Nikolai II-ni. Kuni 9.09.2007

Maarjamaa rokokoo. Gottlieb Christian Welté

Näitus tutvustab Mainzist pärit, kuid oma elu lõpukümnenditel Eestis tegutsenud ja siinses 18. sajandi kunstis väga olulise meistri loomingut. Väljas on teosed Eesti kogudest ja Mainzi maakonnamuuseumist, samuti fotod, raamatud ning kultuurilooline materjal. 22.09.2007–20.01.2008

Ekskursioonide tellimine tel 606 6400.

KONTSERT

7.07 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit
Mart Kivi (trompet), Ivar Tillemann (trom- pet), Anneli Tohver (klaver); kavas M. Bitsch, V. Brandt, J. E. Barat, A. Arutjunjan, B. Martinu. Piletid 90.-/40.-

13.07 kell 18.00 Eesti Kontsert

21.07 kell 18.00 Corelli Music
Mõisaromantika. Barokiaja öied. Barokkan- sambel Corelli Consort ajastu pillidel; kavas saksa ja prantsuse muusikapärilid 18. sajandist. Piletid 100.-/50.-

28.07 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit
Mati Turi (laul), Martti Raide (klaver); kavas R. Schumann. Piletid 90.-/40.-

4.08 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit
Pille Lill (laul), Marje Lohuaru (klaver); kavas E. Grieg, B. Britten. Piletid 90.-/40.-

10.08 kell 18.00 Eesti Kontsert
Annemari Ainomäe (viul), Olev Ainomäe (oboe), Lembit Orgse (klaver); kavas Brahms, Schubert jt. Piletid 120.-/80.-

24.08 kell 18.00 Eesti Kontsert
Poeemia. Uus ja vana prantsuse klahvpilli- muusikas. Elina Leinonen (klaver), Anna Lindholm (klavessiin); kavas E. de la Guerre, C. Franck, F. Couperin, C. Debussy, F. Rameau, O. Messiaen, F. Poulenc. Piletid 120.-/80.-

25.08 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit
Ardo Västriku (tšello), Lea Leiten (klaver); kavas L. van Beethoven, P. Vaski, E. Grieg. Piletid 90.-/40.-

8.09 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

16.09 kell 18.00 Hortus Musicus

22.09 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

28.09 kell 18.00 Eesti Kontsert

29.09 kell 18.00 Tubina Ühing

11.10 kell 18.00 Tallinna Filharmoonia

12.10 kell 18.00 Eesti Kontsert

13.10 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

25.10 kell 18.00 Eesti Interpreetide Liit

26.10 kell 18.00 Eesti Kontsert

28.10 kell 18.00 Hortus Musicus

Weizenbergi 37, 10127 Tallinn
Tel 606 6400
e-post: kadrriorg@ekm.ee
Avatud
mai–sept T–P 10–17
okt–aprill K–P 10–17

MIKKELI MUUSEUM PÜSIVÄLJAPANEK

Johannes Mikkel kollektsioon. 16.–20. sajandi Lääne-Euroopa, Vene ja Hiina kunst.

NÄITUS

Mikkeli muuseum 10

10aastast sünnipäeva tähistava Mikkel muuseumi püsiekspositsioon täieneb nüüd ka Johannes Mikkel Eesti kunsti koguga. Laialatuslik näitus tutvustab sügavuti Mikkel graafikakollektsiooni uuemat materjali. Kuni 20.04.2008

Ekspositsioonide tellimine tel 606 6400.

Weizenbergi 28, 10127 Tallinn
Tel 606 6400
e-post: mikkel@ekm.ee
Avatud K–P 10–17

NIGULISTE MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Kirikukunst 13.–18. sajandist: Hermen Rode töökojas valmistatud peaahtar (1478–1481), Bernt Notke maali "Surmatants" unikaalne fragment (15. saj lõpp) jpm. Hõbedakambris gildide, tsunftide, Mustpeade vennaskonna ja kiriku hõbevara.

NÄITUS

Kirikukellad Eestis

Eesti säilinud kirikukellade hulk on suhteliselt suur ning valik mitmekesine. Näitus pakub ülevaate kirikukellade stiilidest, samuti on eksponeeritud kelladega seotud esemed, illustreerivad fotod ja joonised ning skeemid. Kuna Niguliste muuseumi püsiekspositsiooni paremikku kuuluvad peamiselt keskaegsed kunstiväärtused, siis on ka selle näituse eesmärk tutvustada eelkõige vanemaid, väärtuslikumaid ning unikaalsemaid Eestis säilinud kirikukelli. Eksponaadid pärinevad Eesti muuseumide, kirikute, koguduste kogudest ning erakogudest. Kuni 30.12.2007

Ekspositsioonide tellimine tel 631 4330.

KONTSERT

Orelipooltund iga L ja P kell 16.00. Sissepääs muuseumipiletiga.

15 minutit J. S. Bachiga juulis ja augustis K, N, R kell 13.00. Sissepääs muuseumipiletiga.

6.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
Resonabilis

10.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
La Pellegrina. Andrew Lawrence-King (dirigent ja harfimängija, Inglismaa), Steven Player (kitarr, Rootsi), tekste loeb Taavi Eelmaa.

12.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI oreelifestival esitleb: Hans Gebhard (orel, Saksamaa)

13.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
Vox Clamantis ja Kameruni muusikud

17.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Oreelifestival esitleb: Markku Hietaharju (orel, Soome)

19.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
Reval Brass. Erki Möller (trompet), Ivar Tillemann (trompet), Kalle Koppel (metsasarv), Peeter Margus (tromboon), Andrei Sedler (tuuba), kaastegev Ulla Krigul (orel).

20.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
Ensemble Voces Micales

24.07 kell 19.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Oreelifestival esitleb: Regina Kamenštšikova (orel, Venemaa)

27.07 kell 20.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Rahvusvaheline Oreelifestival. Avakontsert. Buxtehude ja Langlais

28.07 kell 20.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Rahvusvaheline Oreelifestival. Ulla Krigul (orel), Vambola Krigul (löökpillid)

30.07 kell 20.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Rahvusvaheline Oreelifestival. Hartmut Rohmeyer (Saksamaa)

31.07 kell 20.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Rahvusvaheline Oreelifestival. Dietrich Buxtehude. Soolokantaadid. Ansambel Hortus Musicus

2.08 kell 20.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Rahvusvaheline Oreelifestival. Emanuele Cardi (Itaalia)

3.08 kell 20.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Rahvusvaheline Oreelifestival. Peter van Dijk (Holland)

4.08 kell 20.00 Eesti Kontsert
Tallinna XXI Rahvusvaheline Oreelifestival. Aare-Paul Lattik

9.08 kell 19.00 Eesti Kontsert
Tartu Keelpillikvartett, Toomas Vavilov (klarnet)

16.08 kell 18.00 Eesti Kontsert
Teele Jõks (metsosopran), Piret Aidulo (orel), Riivo Kallasmaa (oboe)

17.08 kell 19.00 Eesti Kontsert
String Kvartett, Pille Prans (viul), Helen Västrik (viul)

23.08 kell 19.00 Eesti Kontsert
Indrek Vau (trompet), Tiia Tenno (orel)

13.09 kell 19.00 Tallinna Filharmoonia
Hooaja avakontsert

15.09 kell 20.00 Eesti Filharmoonia Kammerkoor
Hooaja avakontsert – Baltic Voices IV. Cyrillus Kreek, Veljo Tormis, Mart Saar, Jean Sibelius

20.09 kell 19.00 Credo Festival

23.09 kell 19.00 MTÜ Hereditas
Festival Trialogos

24.09 kell 19.00 MTÜ Hereditas
Festival Trialogos

3.10 kell 19.00 Eesti Filharmoonia Kammerkoor
Alfred Schnittke: Kaksteist patukahetsuse psalmi segakoorile. Dirigent Tõnu Kaljuste.

4.10 kell 19.00 Eesti Filharmoonia Kammerkoor
Alfred Schnittke: Kaksteist patukahetsuse psalmi segakoorile. Dirigent Tõnu Kaljuste.

5.10 kell 19.00 Eesti Kontsert

Lisainfo kontsertide kohta
www.concert.ee (Eesti Kontsert),
www.epcc.ee (Eesti Filharmoonia Kammerkoor),
www.filharmoonia.ee (Tallinna Filharmoonia) ja
www.kooriühing.ee (Eesti Kooriühing).

Niguliste 3, 10146 Tallinn
Tel 631 4330

e-post: niguliste@ekm.ee
Avatud K–P 10–17

KRISTJAN RAUA MAJAMUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Ülevaade Kristjan Raua loomingust ning kunstniku eluteed kajastavad fotod ja dokumendid. Elutuba ja ateljee on taastatud omaaegsel kujul.

NÄITUS

Karl Kikkase maastikud. Sarjast "Lävepak"

Harrastuskunstnik Karl Kikkase (1923) eeskujuks on eelkõige Ermitaažis nähtud klassikalise kunsti tundlikkus ja värvipeenus. 12.08–29.09.2007

Aleksander Tassa. 125 aastat sünnist

Kristjan Rauast 17 aastat noorema Aleksander Tassa suhteliselt väiksearvuline looming oli seotud Noor-Eesti liikumise ning esteetilise ja detailpeene vormikõne otsingutega. Lihtsates maastikumotiivides on juugendkunstile iseloomulikke sümbolismi ja ekspressiivsust. Tassa huvidering oli lai, hõlmates ka kirjandust, muusikat, kolleksioneerimist. 6.10.2007 – jaanuar 2008

ÜRITUS

23.11 Aleksander Tassale pühendatud teabepäev

Ekspositsioonide tellimine
tel 670 0023 ja 53 333 731.

K. Raua 8, 11614 Tallinn
Tel 670 0023
e-post: kristjan.raud@ekm.ee
Avatud

N–L 10–17 (kokkuleppel võimalikud kõik ajad). Juulis suletud.
Üksikkülastajale sissepääs tasuta.

www.ekm.ee

Maarjamaa rokokoo. Gottlieb Christian Welté (1745/49–1792)

Kadrrioru kunstimuseum pühendab 2007. aasta sügislalve näituse Mainzist pärit kunstnikule Gottlieb Weltéle, kes oma elu lõpukümnendil tegutses Eestis. Andekas ja tujukas kunstnik, kelle looming ühendab mängleva rokokoo ning õilsa varaklassitsismi, vajus pärast surma unustusse.

Eestis on Welté looming olnud hinnatud eelkõige varase *Estica* esindajana. Mainzi Maakonnamuuseumile Saksamaal kuulub hulk Welté oforte ja maale, mis on täienduseks tema Eestis säilinud loomingule. Kadrrioru lossis toimuv näitus koondab valgustusajastul tegutsenud kunstniku varase perioodi (Mainz ja Frankfurt) ja hilisperioodi (Eesti) teoseid ning eluloolist materjali. Lisaks kunstiteostele eksponeeritakse näitusel ka fotosid hävinud (Põltsamaa lossis) ja eravalduses (Lohu mõisa freskod) teostest, samuti raamatuid ja kultuuriloolist materjali ajavahemikust 1780 kuni 1792.

Näituse ja kataloogi koostaja on Anne Untera, kujundaja Liina Siib.

Näitusega kaasneb kaks klavessiinikontserti (7. oktoobril ja 25. novembril), samuti toimuvad loengud ja haridusprogrammid.

Gottlieb Welté. Põltsamaa lossi talvine vaade. 1783. EKM

KUMU HARIDUSKESKUS

Suvestudiod noortele ja peredele

WIIRALTIKUU

Tutvustatakse Eduard Wiiralti loomingut eri märksõnade kaudu. Teostega tutvumisele järgneb ateljeetund graafika-, keraamika- või üldateeljees. Grupi suurus 10–15 inimest.

KIRGLIK noortenädal Wiiraltiga

1.–3.08, samale grupile iga päev kell 15.00–17.00
22.–24.08, samale grupile iga päev kell 15.00–17.00

Wiiralti nädal lastele koos vanematega

8.–10.08, samale grupile iga päev kell 15.00–17.00

29.–31.08, samale grupile iga päev kell 15.00–17.00

Hind (sisaldab töövahendeid) ühele osalejale 800.-

Kolmapäev Wiiraltiga

Ühekordsed studiod augustikuu kolmapäevadel kell 15.00–17.00

Hind (sisaldab töövahendeid) ühele osalejale 300.-

Vajalik eelregistreerimine.

Lasteaiale algklassidele (5–11 a)

LUGUSID KUNSTIS

Muuseumitundide sari eesti kunsti klassikutest:

1. osa SÕPRUSEAEG (baltisaksa kunstnikud, alates septembrist)
 2. osa VEENÕID LORELEI JA TEISED (J. Köler)
 3. osa ARMASTUSEST (J. Köler, A. Weizenberg ja A. Adamson)
 4. osa PEETRI LUBADUS (K. ja P. Raud, O. Kallis, A. Laikmaa)
- Tunde võib tellida ka üksikult.

Põhikoolile (12–16 a)

ALGUSEST PEALE

Muuseumitundide sari eesti kunsti klassikutest:

1. osa PEOD JA PORTREED (baltisaksa kunstnikud)
 2. osa SÜDAMEGA (J. Köler)
 3. osa PRONKSIST TUUL JA MARMORUNE NÄOD (A. Weizenberg ja A. Adamson)
 4. osa MIKS HOBUNE PEATUS (K. ja P. Raud, O. Kallis, A. Laikmaa)
- Tunde võib tellida ka üksikult.

PEATEEL (sissejuhatus eesti kunsti klassikasse, 7.–9. klassile)

UUE PÕLVKONNA LEGENDID (venekeelne programm, 8.–9. klassile)

Gümnaasiumile (16+, sobib ka täiskasvanutele)

MAGISTRAAL (sissejuhatus eesti kunsti klassikasse)

VÄHE SÜÜA, PALJU KÜLMETADA (K. Mägi)

LIBAKALA (eesti kunst 1945–1991)

DETAILIDE VANDENÕU (sotsrealism, tööleht

iseseisvaks kasutamiseks)

(80ndad) (eesti kunst 1880. ja 1980. aastatel)

Programmid toimuvad vaid eelregistreerimisega. Muuseumitunnid kestavad 60–90 minutit. Haridusprogrammide osalustasu on 30 krooni. Muuseumitunde saab tellida nii eesti kui ka vene keeles.

Info ja registreerimine tööpäevadel tel 53 439 230 ja 602 6074 (lauatelefonil soovitatavalt 14.00–16.00) ja e-postiaadressil haridus@ekm.ee.

NBI ÕPETAJATE PÄEVAD 13. ja 14. septembril kell 15.00

ADAMSON-ERICU MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Muuseumidetektiiv

Adamson-Ericu loomingut mänguliselt tutvustav haridusprogramm esimesele ja teisele

Suvevaheaeg koos tarbekunstiga Adamson-Ericu muuseumis

Hea traditsiooni kohaselt toimuvad koolivaheajal Adamson-Ericu muuseumis lastele ja noortele mõeldud mõnepäevased studiod, kus tutvutakse muuseumi näitustega ning proovitakse kätt kunstitegemises. Sel korral saab lisaks püsiekspositsioonile vaadata ülevaatlisku väljapanekut “70 aastat Pariisi maailmanäitusest 1937”. Uurime maailmanäitusele tähelepanu pälvinud ning au-diplomiga premeeritud Adamson-Ericu vaipu, portselani ja terrakotat.

30.07–1.08 kell 11.00–14.00 toimub 7–12aastaste laste kunstilaager, kus avastatakse erinevaid tarbekunstitehnikaid (savi, nahk, tekstiil). Mitmed 20. sajandi kunstnikud on ideid ammutanud minevikust ja rahvakunstist – ka meie läheme mustreid, värve ja kujundeid otsima Eesti Vaibaõhmuuseumisse.

9.08–10.08 kell 11.00–16.00 noorte kunstistuudios kohtume samuti mitmete eesti kunstnike (Adamson-Eric, Jaan Koort, Ferdi Sannamees, Eduard Taska jt) loominguga 1937. aasta maailmanäitusest. Räägime, milliseid tähendusi kannavad endas visuaalsed märgid Balti paviljonis eksponeeritud teostel, studios töötame eelkõige saviga ning külastame ka Tallinna Keraamikatehast.

Registreerimine tel 644 5835 või liisi.lauer@ekm.ee.

LIISI LAUER

ADAMSON-ERICU MUUSEUMI PEDAGOOG

Adamson-Eric. Dekoratiivdrik. 1937. EKM

kooliastmele. Õpilastele 20.-

Rääkivad portreed ja täpilised lilled

Eesti- ja venekeelne töövihikuprogramm

Õpilastele 20.-, eelkooliealistele 15.-

Kohvikumaalid ja tujukad kujundid

Eesti- ja venekeelne töövihikuprogramm

Õpilastele 20.-, eelkooliealistele 15.-

Vajalik esmane kirjutamis- ja lugemisoskus.

Programmid toimuvad aasta läbi. Aeg kokku-leppel.

Suvevaheaja kunstilaager

7–12aastastele

Tutvume tarbekunstitehnikatega (savi, nahk, tekstiil) 1937. a Pariisi maailmanäituse vahendusel.

Osalustasu 200.- (sisaldab kõiki töövahendeid ja päevast suupistet)
30.07–1.08.2007

Noorte suvine kunstistuudio

15–18-aastastele

Tutvume 1937. a Pariisi maailmanäitusega, avastame savi huvitavaid kasutusvõimalusi ja külastame Tallinna Keraamikatehast.

Osalustasu 200.- (sisaldab kõiki töövahendeid ja päevast suupistet)
9.08–10.08.2007

NÄITUS

70 aastat Pariisi maailmanäitusest 1937

Reis maailmanäitusele. Muuseumitund lastele *Diplôme d'honneur*. Muuseumitund noortele
Õpilastele 20.-, eelkooliealistele 15.-
1.09–5.10.2007

Lõigatud aeg

Kunst kõneleb. Muuseumitund lastele

Aja märk. Muuseumitund noortele

Õpilastele 20.-, eelkooliealistele 15.-
24.10–23.11.2007

Kõikidele haridusprogrammidele vajalik eelregistreerimine tel 644 5838 või 644 5835. Muuseumipedagoog Liisi Lauer (liisi.lauer@ekm.ee).

KADRORU KUNSTIMUUSEUM

KADRORU LOSS

5–11aastastele lastele

Lilleaiamängud

22.07 kell 11.00

Mänguline ja seikluslik lasteprogramm lossiaias ja töötubades.

Tasuta!

Lossikool

Alates oktoobrist

Lasteaia- või kooligruppidele, eesti või vene keeles. Osalemistasu 30.-, sarjana (5–8 tundi registreerijatele) 25.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki töövahendeid).

Teemad: Kadrioru lossi lood, Läbi lukuaugu, Jõulütäht, Nutikad nõud, Raamid, raamid, raamid, Maastikud ja meri, Portselan – valge kuld, Moekahinad.

Lastehommik

Lossikooli sari muuseumi perega külastavatele lastele iga kuu esimesel laupäeval eesti ja kuu teisel laupäeval vene keeles. Osalemistasu 40.- (sisaldab ekskursiooni ja loomingulist tegevust lossikooli töötoas).

6.10 kell 11.00 Kadrioru lossi lood (eesti keeles)
13.10 kell 11.00 Kadrioru lossi lood (vene keeles)

Kunstiring

Algab registreerimine 2007.–2008. õppeaasta kunstiringidesse. Oktoobrist maini pühapäeviti toimuvad tunnid viivad lapsed vanade kunstimeistrite maailma, kord kuus ka teistesse Tallinna muuseumidesse, ateljeedesse jm. Osalemistasu 60.- (sisaldab ekskursiooni, loomingulist tegevust lossikooli töötoas, teiste muuseumide pileteid).

Põhikoolile

Lossikool

Alates oktoobrist

Muuseumitund “Ilus elu” eesti või vene keeles näitusele “Maarjamaa rokokoo”. Osalemistasu 30.-, sarjana (4 tundi registreerijatele) 25.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki töövahendeid).

Gümnaasiumile

Stiiljalalugu

Alates oktoobrist

Neli ekskursiooni Kadrioru kunstimuuseumi püsiekspositsioonis ja näitustel võtavad vaatluse alla Lääne-Euroopa ajaloolised kunstistiilid barokist realismini. Teemad: Suursugune barokk ja vallatlev rokokoo, Klassitsism ja akademism, Mõistus ja tunded: romantism, Tagasi

reaalsuse juurde: suundi 19. saj II poole kunstis. Osalemistasu õpilasgrupile 500.-

INTEGRATSIOONIPROGRAMMID

Lossilapsed

Alates oktoobrist

Lossikooli sari vene õppekeelega koolide algklassidele eesti ja vene keeles.

Osalemistasu 30.-, sarjana (5–8 tundi registreerijatele) 25.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki töövahendeid).

Vene õppekeelega põhikoolile ja gümnaasiumile, eesti ja vene keeles. Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki töövahendeid).

MIKKELI MUUSEUM

5–11aastastele lastele

Muuseumitund “Portselan – valge kuld”

Lasteaia- või kooligruppidele, eesti või vene keeles. Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki töövahendeid).

Põhikoolile ja gümnaasiumile

Töövihikuprogrammid

“Millest räägib portselan?” ja “Kuidas jooned pildiks saavad?”. Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki töövahendeid).

INTEGRATSIOONIPROGRAMM

Töövihikuprogramm “Põnev portselan ja joontest pildid”

Vene õppekeelega põhikoolile ja gümnaasiumile, eesti ja vene keeles. Osalemistasu 30.- (sisaldab ekskursiooni ja kõiki töövahendeid).

Kõigile haridusprogrammidele vajalik eelregistreerimine tel 606 6400.

NIGULISTE MUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Lõvijaht Nigulistest

Head ja pahad

Tiivulised

7–12aastastele lastele

Niguliste Surmatants: keskaegse inimese ja maailmapildi peegel

Gümnaasiumiklassidele

Kolmapäevast reedeni, kellaag kokkuleppel.

Osalemistasu 20.-

Kõigile haridusprogrammidele vajalik eelregistreerimine tel 631 4330 või niguliste@ekm.ee.

KRISTJAN RAUA MAJAMUUSEUM

PÜSIVÄLJAPANEK

Taevad ja väravad

Eesti ja vene keeles

Lapsepõlve mõjud K. Raua loomingule

Eesti legendid ja Kalevipoeg

NÄITUS

Karl Kikkase maastikud. Sarjast “Lävepakk”

Tutvutakse näitusega ja joonistatakse romantilise meeleoluga maastikumotiivi.

12.08–29.09.2007

Aleksander Tassa. 125 aastat sünnist

Tutvutakse näitusega ja joonistatakse juugendstiils maastikumotiivi.

6.10.2007 – jaanuar 2008

Hind ühele osalejale 15.-

Kõigile haridusprogrammidele vajalik eelregistreerimine tel 670 0023 või 53 333 731.

Täpsem informatsioon kõigi haridusprogrammide ja ekskursioonide kohta
www.ekm.ee.

Kuulates kunsti ja otsides ennast

Adamson-Ericu muuseumi publikuprogrammid

Aastal 1933 on Rudolf Bultmann (küll kirjandusžanri kohta) tähendanud: “Tekstis ei tehta siiani minule tundmatuid asju teatavaks, vaid mulle avatakse uued võimalused mu enda jaoks, mida ma ainult sedavõrd saan mõista, kui võrd ma oma võimaluste jaoks olen avatud ja tahan ennast avada.” Sama kehtib laiemalt ka kunstisõnumi kohta – see on šans avastada iseennast. Kunsti võib vaadata stiiliajaloolises võtmes ning seda eelteadmiste raamistikku paigutada või siduda see hoopis isikliku igapäevaelu-kogemusega, teadmata midagi autori või teose taustast. Loomingut võib lõpmatuse ni ja avaralt interpreteerida, nagu seda teevad professionaalid. Aga näitusel võib täie õigusega käia ka lihtsalt meeldivaid ja kõitvaid teoseid otsides. Adamson-Ericu muuseumi tulevaste näituste foonil on põnev mõelda, milliseid (välja)kutseid need publiku jaoks sisaldavad.

Kuna muuseum pakub elamust igas vanuses publikule, tuleb näituste ja ürituste kavandamisel olla paindlik ning anda võimalus nii pikaajalistele kunstisõpradele kui ka esmakordsetele külastajatele. Varasemale kogemusele tuginedes on Adamson-Ericu muuseumis välja kujunenud programmide osas peamised suunad: üritused haridust omandavatele noortele, muuseumitunnid gruppidele koos õpetaja-kasvatajaga, töötoad, teemapäevad täiskasvanud huvilistele ning peredele.

Heaks võimaluseks põhiharidust täiendada on iga näituse juurde kuuluvad haridusprogrammid, mis tutvustavad ka alati mõnda põnevat kunstitehnikat. Väga aktiivsed nendes osalema on eelkoolialised ning algklasside lapsed. Nemad on just see osa muuseumikülastajatest, kelle puhul võib eredalt näha, kuidas kunst muudab maailma, kujundab uusi arvamusi ning arusaamu. Lisaks on Adamson-Ericu muuseumis saanud tavaks rõõmustada koolinoori talve- ning suvevaheaja laagritega, kus võib juba tõsisemalt kunstnikuks olemisele pühenduda. Varasematel aastatel on teostele lähenetud taimemotiivide, maastikulummuse, müstilise näge-

Kunstitaager Adamson-Ericu muuseumis suvel 2006

muse või graafilise joone võlu kaudu. Käesoleval suvel ootab ees tarbekunsti-tehnikaid tutvustav avastusretk väljapaneu “70 aastat Pariisi maailmanäitusest 1937” raames. Näha saab maailmanäituse tunnusust pälvinud ning audiploimga premeeritud Adamson-Ericu vaipu, portselani ja terrakotat.

Täiskasvanud kultuurihuvilistele on mõeldud mitmed õpitoad ja kohtumisõhtud. Seoses graafikatriennaali näitusega “Lõigatud aeg” toimub sügisel graafik Loit Jõekalda juhitud *workshop*. Ekspositsioonis võib samal ajal tutvuda Eesti, Soome, Hollandi, Belgia jt maade kunstnike loominguga. Kurator Vappu Thurlow on näituseprojekti iseloomustanud sõnadega: “Kas aeg on kella tiksumine? Või on see möödalibisev vaikus, millesse langeme mõtteise vajudes, olles kaotanud ajataju? Kas aega saab kirjeldada, mõõta või seletada?” Nendest mõtisklustest inspireerituna on koostatud ka lastele ja noortele mõeldud haridusprogramm, kus

saame üheskoos uurida teoste sümbolikeelt ning aja kujundeid kunstiloos. Üleminekut pimedamasse poolaastasse aitab meeoleolukalt täita ka isadepäeva programm 11. novembril, mil tähtpäevalised on oodatud koos perega katsetama linoollõike tehnikat.

2008. aastal on tulemas Adamson-Ericu muuseumi 25. sünnipäev ning seetõttu oleme sidunud eesolevad näitused ühel või teisel moel Adamson-Ericu loominguga. Selleks pakub mitmekülgne kunstnik ohtralt võimalusi. Detsembris avataval näitusel “Maakivi Eesti ehtekunstis” saab vaadata Leili Kuldkepi, Jutta Vahtramäe, Anu Paali, Tiina Käeseli jt loomingut ning samas näha, kuidas Adamson-Eric lihtsa maakivi ehteks vääristas. Uude aastanumbrisse oleme plaerinud täiskasvanud publikule mõeldud ehtekunsti *workshop*’i, mida juhendab metallikunstnik Anu Paal. Lisaks on nooremal kunstihuvilisel võimalik osaleda muuseumitunnis “Ehtemeistrid”, kus valmistatakse ehteid traadist

ja rannakividest. Kellel aga pole võimalik õpetaja või kasvatajaga muuseumitundi tulla, see saab meisterdamiskunsti proovida talvevaheaja kunstitaagris. Lisaks on lastel võimalik Adamson-Ericu loominguga tutvuda mängulises töölehtedega haridusprogrammis “Muuseumidetektiiv”.

Iga külastaja on muuseumile oluline ja eriline. Kunsti vaatamine annab tihti põhjust diskussiooniks ja loob keskkonna, kus saab end avada ning jagada oma seisukohti. Alles kujuneval noorel muuseumikülastajal toetavad haridusprogrammid vaatamise, sõnastamise, tundmise, uurimise ja arutlemise oskust. Mida varem alustada, seda rohkem on positiivseid elamusi ja huvitavaid mälestusi. Meeldivate kohtumisteni Adamson-Ericu muuseumis!

LIISI LAUER
ADAMSON-ERICU MUUSEUMI
PEDAGOOG

Henn Roode

viiskümmend palet

Henn Roode. Autoportreed. 1960. aastad. Õli, kartong. Erakogu

Ei oskagi nimetada kuigi palju eesti kunstnikke, kes oleks nõnda massiliselt tegelenud auto portreedega kui 1960. aastate kunstinovaator Henn Roode. Kokku on Roode maalinud näopilte ligikaudu viiskümmend, enamik visandlikud õlimaalid kartongil, käputäis lõuendil, lisaks veel määramatult hulk joonistusi. Nende kümnete ja kümnete peegelpildis portreedega saab üsna adekvaatse läbilõike kogu tema loomingu erinevatest suundadest. Kas ka kunstnikust isiksusest?

Küll kujutab ta end Tartu Kunstiinstituudi aegadel pehmes pallaslikus laadis turris soengu ja vurru-udemete-ga noore mehena, siis rembrandtlikult baretistatud ja groteskse ilmega kujuna erksate värvipindade taustal. Mõnes töös kuubistab ta oma näo plaani anonüümseks, teistes sulatab enese pale sujuvalt abstraktse maalingu osaks, jättes viiteks identiteedile vaid prillirõngad. Nähtava ja nähtamatu piiritülid on nii mõneski maalil äärmuseni pingeliseks aetud. Näiteks "Abstraktne pastoosne portree" näib ühtpidi vaadatuna kujutavat abstrakteeritud lillekimpu ümaravormilises vaasis, teistpidi aga prillistatud paljalaubalise mehe pead, kusjuures mõlemad variandid on kompositsiooniliselt täielikus tasakaalus. "Inspiratsioonini sinise ja mustaga" võib aga südamerahuga liigitada nii autoportreede kui abstraktsioonide hulka. Hoolimata sellest, et kunstnik ise oma nonfiguraalset loomingut – eelkõige just selle emotsionaalselt ekspressiivset osa – iseseisvana ei paistnud väärtustavat, haakus see tema andega väga hästi. Roode julgete abstraktsioonide kõrval mõjuvad teiste eesti kunsti esiavangardistide tööd pahatihti kohmakate või arglikena.

Mitmetes autoportreedes uurib Roode oma näojoonte geomeetriselt struktuuri või vaatleb enese vaevatud ilmet lootusetus seisus maksavähi-haigena elu lõpuaastatel. Kuigi kunstnik sai raskest tõvest teada alles mõned kuud enne surma, mõjuvad ka paljud varasemad portreed traagiliselt. See kehtib aga tema inimesekontseptsioonile laiema ja tuleneb ehk pigem talle iseloomulikest julmavõitu geomeetriseerivast laadist, mis detailselt läbimaalitud hilistes portreedes laseb nahapinnal mõ-

Henn Roode. Autoportree katsetus. 1960. aastate II pool. Õli, kartong. Erakogu

juda justkui loomakarjade poolt segisongitud maastikena. Roode lähenemise inimesele määrab eelkõige romantika-vaba inetuse esteetika ja just autoportreede proovib ta läbi halastamatumad deformeerimise võimalused.

Tõeline kurioosum on Roode tööde hulgas "Autoportree katsetus", kus ta lihtsalt kustutab oma isiksuse visuaalsed märgid, lastes portreel silmad-suu paberilt alla voolama. Töö lausa kutsub seda Roode üheks paljastavamaks maaliks pidama, kuigi selge üleinterpreteerimise hoiatus on õhus. Henn Roode pole tänastele pildiuurijatele pärandanud kuigi palju privaatset taustainformatsiooni, millele tema loomingut lahitud muukimisel toetuda. Tema päevikulaadis märkmik läks lootusetult kaduma ja üksikud säilinud lausekatked opereerivad vaid platooniliste kategooriatega. Lisaks kipuvad mälestused vormima temast üliinimest, võttes kunstnikult väiksemagi inimliku mõõtme. Ükskõik kui distantseeritud kujul esitatud autoportree kannab aga *a priori* isiklikkuse pitsrit.

Töö tiitel liigitab "Autoportree katsetuse" lihtsalt eksperimendiks näopildiga. Müstifitseerimata Roode produktiivsust selles žanris, võib arvata, et küllap kasutas ta ennast nõnda tihti modellina mugavusest – alati kättesaadava n-ö inimobjektina deformatsioonimängudele. Muide, väga harva on ta maalidel maalikunstniku ametile vihjavaid atribuute. Teisalt haakub "katsetuse" manifestatsiooniline individuaalsust tühistav vorm kujunenud nägemusega Roode maailmavaatest, kus ei ole kohta subjektiivsel, individuaalsel ja isiksusekesksel.

Sõnastades oma tähtsaimaks eesmärgiks kunsti kaudu absoluutse tõe leidmise, pani ta ennast automaatselt isetu tööriista rolli. Ilmselt kobestas sellele suundumusele pinnast mälu sügavustesse surutud minevikukogemus Siberi vangilaagrist, kuhu ta 1949. aastal saadeti, süüdistatuna nõukogudevastases tegevuses, ning kus ta veetis olulisemad kujunemisaastad. Töötas vangilaagri süsteem ju suuresti isiksuse tasalülituse eesmärgil. Individuaalsusele ebasoodsad olid ka olud nõukogude ühiskonnakorras tervikuna. Nii ei tekkinud pärast vangilaagrist naasmist Roodel kunagi tõsisid tülisid võimuesindajatega, ta oli leplik ja ei kippunud oma isiksust esile tõstma.

Kunstis ei ole kunagi tajutavad Roode isiklikud hoiakud, kuigi tema käekirja omapära joonistub väga selgelt välja. Materiaalse tühistamine on olnud üks tema vormiuuenduste olulisemaid eripärasid. Kohati laseb ta tühjal lõuendipinnal laiutada, kohati loob pea ebamaise kerguse mulje, kattes maali vaid imeõhukeste läbipaistvate värvikihtidega. Kuigi Roode mängis oma loomingus palju lõpetamatuse ideega, justkui soovides rõhutada protsessi väärtuslikust lõpptulemuse ees, ei ole kustutamine – maise äranirise mine – võte, mida võiks näha ühelgi teisel tema tööl. Eks seetõttu mõjubki see kunstniku "libastumine" nii tähendusrikkalt?

KÄDI TALVOJA
KUMU KURAATOR

Näitus "Henn Roode. Modernist saatuse kiuste" on Kumu Suures saalis avatud 30. septembrini 2007.

Eduard Wiiralt. Visand "Põrgule". 1930. Pliats. EKM

WIIRALT Namuris ja Tallinnas

Käesoleva aasta kevadtalvel tutvustas Eesti Kunstimuuseum Belgias Namuris asuvas belgia-prantsuse sümbolisti Félicien Ropsi muuseumis Eduard Wiiralti loomingut. Näituse ligi 100 teosest ja raamatust koosnev väljapanek pälvis kohalikus ajakirjanduses enamasti pealiskaudset, kuid heatahtlikku tähelepanu. Valitud väljavõtetes esitatud mõtted peegeldavad hästi Wiiralti loomingu vastuvõtmise tooni ja konteksti.

Wiiralt Ropsi juures: tundmatu meistergraafik Eestist

Graafik Eduard Wiiralt on Eesti jaoks sedasama mis Rops ja James Ensor Belgia jaoks. Suure töönaosusega pole te iialgi kuulnud räägitavat Wiiraltist, nagu muide meiegi enne külaskäiku näitusele, mis on praegu üleval Ropsi muuseumis. Ometi polnud Wiiralt 20. sajandi esimesel poolel Lääne-Euroopas

kaugeltki mitte tundmatu. Ta illustreeris Pariisis elades prantsuse kirjaniku François Mauriaci raamatuid ning graveeris illustratsioone Puškini prantsuskeelsetele väljaannetele ja Boccaccio "Decameronile" ... /---/

Teisel korrusel suunab meid kõik tema peateoste "Põrgu", "Kabaree" ja "Jutlustaja" poole. Viimane kujutab fanaatiliselt jutlusepidajat, keda otsekui Kristust ümbritsevad tema seksti vaimustunud liik-

Avastades Eduard Wiiraltit

Wiiraltil (1898–1954), keda võrrestitakse Namuris, samal ajal kui Ropsi tööd on väljas Tallinnas, näib olevat oma sünniaastal surnud vanema ametivennaga ühine siiras tõmme naiste poole, teiselt poolt aga ka teatava lihtrahva elu poole, millega häbimärgistab nii või teisiti kodanluse silmakirjalikkust. Ent kui Rops oli ladinlane, hedonist, pühadusteotaja, kes katoliiklastele ja kodanlastele rõõmuga kätte näitas, siis Wiiralt oli rohkem moraalireegleid austav, vähem demonstratiivne, vähem provokatiivne protestant. Nad mõlemad löid siiski tähele-

panuväärsema osa oma taiekest Pariisis elades. Sellest annavad tunnistust nende kirjad. Nad mõlemad uurisid nende paralleelseid maailmu rohkem graafikute kui maalijate ja joonistajatena, kasutades mitmekesiseid graafikatehnikaid, mis teevad nende teosed seda kütkestavamaks. Tulles tagasi Wiiralt, selle mõtiskluse peateema juurde, peab tunnistama, et ta on ilmselgelt oma aja tribuun. Sõdadevahelise aja tribuun, kes kõhkleb, millele panna põhiorhk, kas lopsakatele ja sensuaalsetele naistele, vana põrmustavale vägivaldale, mida kujutasid samal ajal ja sageli sarnaste graafiliste vahenditega

med. Selles ruumis võime näha ka seda, et ta on lasknud end inspireerida Odilon Redoni mõningatest värvilistest portreedest, kaotamata seejuures oma isikupära, ning et ta on katsetanud ka kubismi laadis. See on suurepärane esmakohuline mitmekülgse kunstnikuga.

GUIDO KINDT
LA SEMAINE MÉDICALE,
2007, 15. VEEBRUAR

ka Otto Dix ja Frits Van den Berghe, või argjelu anekdootidele? Osavalt koostatud näitus, mis tõstab esile parima, mida see kütkestav ja jõuline kunstnik on loonud, näitus, mis teeb mõõndusteta kumarduse tema portreedele ja asetab aukohale kapitaalsed teosed – "Põrgu", "Jutlustaja" ja "Kabaree" –, ja mis avab meile ukse maailma, mis on teistsugune, kuid täis sisemist pinget, allahindluseta, ranget ning vahel ka tavatult julget.

ROGER PIERRE TURINE
EMMÈNES MOIS,
2007, NR 119, MÄRTS-APRILL

Eduard Wiiralt. Kirk. 1929. Ofort. EKM

FOTO: STANISLAV STEPÁŠKO

Kumu kunstimuuseumi 3. korruse B-tiivas on 21. oktoobrini avatud näitus "Kirk. Eduard Wiiralti varane looming". Näituse pealkiri ja sisuline telg osutab kunstniku ofordile "Kirk" (ka "Mees ja naine", 1929). 1933. aasta loomingulisele murdepunktile eelnenud ajal kordusid need tüviteemad eri tehnikates ja viimistlusastmetes enamikus kunstniku teostes. See oli aeg, mil 1925. aastast Pariisis elanud Wiiralt uuris põhjalikult inimest meeleliste naudingute maailmas: tema nõrkusi, seksuaalsust, alateadvuse puhanguid, meeldimise nüansse, sotsiaalseid pahesid.

Näituse põhiosa eksponeeriti käesoleval kevadtalvel Félicien Ropsi muuseumis Belgias. Wiiralti loominguga sattumine tuntud belgia-prantsuse sümbolisti teoste keskele kinnitas taas eesti graafiku silmatorkavat omapära. Kumu kunstimuuseumi näitusel on kasvanud teoste hulk ning väljas on joonistusi, mida eksponeeritakse näitusesaalis esimest korda. Wiiralti kunstis on palju naisi, kuid nad liiguvad mehe maailmas. Nad on määratud meeldima ja kalduvad ängistama. Iseloomult kinnise kunstniku jaoks tundub naine olevat nii langemise sümbol kui mõistatus. Nii täituvad Wiiralti pildid romantilise tundlemise asemel inglite kui meheliiku õrmuse võrdkujude, moonutatud palgejoontega hullunud inimeste või ekstaatiliste loojatega. Enesekaotus köidab, hirm selle ees kammitseb. Wiiralti kunstis on alati sümbolite mängu, kurjast vaevatust, apokalüptilisi viirastusi, võitlust lihalkkusega ja viimasele järeleandmist, inspiratsiooni ja kujutlusvõimet. Kujutlusvõimet, mis toimis treenitud käe ja vaimu kaudu. Ajavaim, kunstiliikumised ja isikliku elu sündmused põimusid peene koega loomingukangaks, Wiiralti jaoks ainsaks absoluutse vabaduse alaks.

TIINA ABEL
KUMU KURAATOR

Raoul Kurvitz. When Zarathustra was Young and Polite. 1989. Bilnäs, Soome. Video (performance'i dokumentatsioon)

pöörasustes sissepühitsetud {sulud}

Sulgudesse asetamine ehk *bracketing* on tänapäeva filosoofias üks huvitavamaid võtteid teatud nähtuste tunnetus-tehniliseks käsitamiseks: kui mingi fenomen muutub uurimisvälja tõlgendusahelais liialt ilmselgeks ehk "tahkestub", minetades oma loomumase dünaamika, siis osutub otstarbekaks käsitada seda mitte otsekõnelisena, vaid sulustatult.

Sellise tehnika tõi epistemoloogiasse Henri Bergson, hiljem on sellest tuntavat innustust saanud Derrida, Deleuze ning mitmed teised postmodernismiga kõige otsesemalt seostatavad filosoofid. Kaheksakümnendad aastad, mil vastavat tüüpi filosoofia eriti populaarsena päevakorda tõusis, on ka Eesti kunstis äärmiselt ilmekalt selline nähtus-tekompakt, mis ei asetu sulgudesse mitte ainult vaataja tahtel ja metodoloogilises mõttes, vaid lausa enesunduslikul moel.

Ühest küljest on tegemist puhta klassikaga – paljud avangud edasistele kunstiprotsessidele ning -nähtustele said tehtud just neil aastatel. Täpsuse huvides peab muidugi nentima, et jutt pole tervest aastakümnest, vaid 1980ndate teisest poolest ja 1990ndate algusest. Avangute asjus meenutagem siinkohal kasvõi *performance*'i, installatsiooni-, foto- ning videokunsti esiletõusu, rääkimata maalikunsti uute võimaluste avastamisest ja multimeediakunstist.

Tõepoolest, ei saa öelda, et sel ajavahemikul oleks olnud vähe sündmuseid ja meeolude eredust! See oli NSV Liidu lagunemise ning Laulva revolutsiooni aeg, see oli postmodernistliku maailmanägemise enesekehtestuse aeg siinses regioonis, see oli ühe ajastu lõpp ning teise algus ühekorraga. See oli pöörane

aeg, mis lõi tormlemise käigus iseendast müüte ning kangelasi, kelle heroiline raidkujudesse tardumine oleks igati loogiline. Samas tühistas see tormlemine juba algusest peale iseennast. Toimuvasse kui täiesti uut tüüpi ajalootunnetusse oli algusest peale kodeeritud mäss igasuguse järgastumise vastu. See ei olnud iseennast kirjutav, vaid end ka igal sammul kustutav ajalugu. Vastava etapi möödumisel jäänuks sellest maha justkui haigutav mäluauk koos abstraktse tundega, et toime on pandud midagi hingeülendavat ja kirjeldamatut. Eks ole see ju oomoodi väljendunud ka ootamatus katkestuses Kumu püsiekspositsioonis kusagil stagnaaja lõpu ebamääras punktis ning kunstiloo jätkumises tundmatuseeni teisenenud kujul alates 1990ndate keskpaigast ülakorruuse väljapanekutes, mis mõjuvad otsekuu mõnest teisest universumist Eesti kultuuriruumi laskununa. Vaid tühjad sulud ongi jäänud vahepealset mõtteliselt markeerima, vajades karjuvalt täitmist. Ent kuidas seda teha, kui nendesamade sulgude vahele paigutuv ongi kogu edasist suhtumist ajalukku otsustavalt muutnud?

Kas ei peaks antud näitus olema muuseumi püsiekspositsiooni vältimatuks osaks? Katkestuste kultuur katkestusteks, rebendite kultuslik romantika räägib äravalituile kahtlemata oma abjektset keelt – kuid kas pole tahtlike mäluaukude teki-

tamine ajalookäsitluses siiski lihtsalt ülemäärane mugav? Praeguseks ma kõnealuse lünga jäigastatult täitmise võimaluses kuigivõrd veendunud ei ole, rääkimata mäluauku kui niisuguse eksponeerimise soovitusel. Näeksin kõnealust sulgudevahet hoopis paljukihiliselt voogavana ning üle sulumärkide pulbitsevalt lahtisena. Ando Keskküla poolt koostatud ekspositsioonis nähtav, ehkki väga ilmekas vaatenurk on siiski vaid üks võimalustest tolleaegse kunstioleviku peatamiseks, kogu juurdekuulava elaanu peab aga vaataja ise sinna juurde kujutlema.

Peab aga ka ütleva, et üsna samamoodi nägid välja just tolleaegsed Eesti kunsti ülevaatenäitused. Rahvusromantistlikud dominandid Jaak Arro mastaapsete teostega ning Eesti kaardi motiividega Raul Meelilt, üleöö värviliseks muutunud graafika Eve Kase ja Anu Juuraku esituses, Leo Lapini ning Andres Toltsi kirglikult puhtustarmastav metafüüsika ning mitu korda suurenenud teosteformaadid pea kõigilt autoritelt ... Tõesti-tõesti, see kõik OLIGI nii! Eelkõige esitleb väljapanek 1980ndate lõpul järsult teisenenud Eesti ametliku kunsti kvintessentsi, mis saavutas oma apoteoosi Skandinaavias ning Saksamaal käinud rändnäitustega "Struktuur ja metafüüsika" ning "Müüt ja abstraktsioon" ja mis just sellisena ongi kinnistunud paljude osaliste ning publiku mälusse. Ent ajaloolise tööna pole see kaugelki lõplik, vaatenurga muutust ei tooks sisse ka tööde ning autorite varieerimine. Võib ekspositsiooni kujutleda sealt puuduvat Issupovit, Anna Gerretzit, Jüri Kaske või Tiina Tammetalu, kes kõik ilmestasid oma meeldejäivate töödega kõnealust perioodi, kuid ajastu-tunnetuslik meeolu ei täieneks seeläbi karvavõrdki.

Kas ei ole küsimus siinkohal hoopis nende aastate kunsti tulevikkuvaatava osa puudumises ekspositsioonist? Liiges keskendumises 1980ndate lõpu-aastate kunsti vormiliselt konservatiivsemale poolele? Paradoks seisneb selles, et ekspositsioonis esindamata, vastava ajavahemiku radikaalsemalt innovatiivne kunstinähtumustik asetuks samuti sulgudesse, lõikudes nii eelnevast kui järgnevast ajaloost täpselt samamoodi välja. Ühest küljest on tolleaegseist roosteraulistest, tõrvapapilõhnalistest, VHS-videoalistest ning fotoilmuti-hõngulistest, industriaalsete punkmuusikakõladega saadetud multimedialsetest taiekestest väga vähe säilinud, teisalt pole aga ka sugugi kindel, et nende rekonstruktsioonidki tänases kontekstis üldse ellu ärkaks. Tegemist oli tõepoolest kõige ehedama siin-ja-praegu-kunstiga, mille reanimereimise suhtes ka osalised ise (U. Muru, J. Okas ning siinkirjutajagi) on pidevalt tõrksust üles näidanud.

Kui aga ma ise peaksin välja pakuma mingi eelistuse nende kuumade 1980ndate eesti kunsti vahendamiseks, mingi konstandi või midagi "jäavat", mis asetuks nende kõnealuste sulgude vahele kõige püsivamalt, siis ei oleks see mitte ükski konkreetne teos või autor ega vastav kooslus – pigem oleks see teatud lõhn. Tõrvapapi, roostes raua, asfaldi ja muude industriaalsete aroomide segu koos kuivamata õlivärvi ning salongilise põrandapoonimisvaha hõnguga. Sest – tähelepanu! Tolleaegsed innovatsioonid ning totaalne kunstimäss ei toimunud kusagil mahajäetud angaari- des või tehasehoonetes! Hävingule määratud, industriaalse modernismimaailma atribuutika eksponeeris ennast mäsavate kunstnike tahtel otse kõige nooblimates salongides ning kunstitemplites, neid rõhutatult blasfeemsete orgiate käigus kõige jõhkramal moel ning vastu-panu leidmata vallutatades.

Neilsamadel parketipindadel edaspidi toimunu, uus-ametliku kaasaegse kunsti interventsioon, mis Eesti 1990ndate kunstipilti kujundama asus, jääb orgiate käigus pühitsetud sulumärkidest juba väljapoolle, samuti nagu Kumu praeguse püsiekspositsiooni varasem kunstikeham. Näitus "Kaheksakümnendad sulgudes", minu nägemuse kohaselt ikka ja jälle uuesti ning erinevate sisudega laetuna, täidab aga nii või teisiti kunstipubliku jaoks olulist lünka, ilma milleta üleminek tänase päeva Eesti kunstis toimuvasse võiks jääda totaalselt arusaamatuks.

RAOUL KURVITZ

Näitus "Kaheksakümnendad sulgudes" on Kumus avatud 26. augustini 2007.

J. Malmbergi valatud kell, 1795

Tallinna toomkiriku kell, 1722

Tallinna Püha Vaimu kiriku kell, valaja Merten Seifert, 1433

FOTOD NIGULISTE MUUSEUM

Saarde kiriku kell, valaja C. Malmberg, 1817

Kirikukellad Eestis

Niguliste kirikukunsti muuseum pakub taas kord võimalust tutvuda kunsti- ning kultuuriajaloo unikaalse pärandiga, seekordseks teemaks on valitud kirikukellad.

Eesti säilinud kirikukellade hulk on suhteliselt suur ning stiililiselt mitmekesine, kuid see valdkond on publikule senini õige tundmatu ja põhjalikult uurimata. Umbes 110 aastat tagasi korraldas Eestimaa Kirjanduse Ühing pastoreitele kirikukellade kohta ankeetküsitluse, millele saadetud käsikirjalised vastused on hindamatu materjal Eesti kirikukellade uurimisel. Käesolevat näitust võib niisiis lugeda alles teiseks arvestatavaks sammuks selle teemaatika tutvustamisel.

Näitus esitab läbilõike kellade ajaloost ja eri stiilidest keskajast kuni 20. sajandini, andes publikule võimaluse tutvuda vanemate, väärtuslikumate ning unikaalsemate Eestis säilinud kirikukelladega. Näituse kurator, kunstiajaloolane Juhan Kilumets, keda võib kindlasti pidada Eesti parimaks kirikukellade eksperdiks, on teinud asjatundliku valiku ning kirjutanud saatetekstid, mis juhatavad vaata-

ja rännakule kirikukellade huvitavasse maailma.

Ekspositsioon algab Eesti vanima kindlalt dateeritud, Tallinna Püha Vaimu kiriku kellaga (1433, valaja Merten Seifert). 2002. aasta tulekahjus purunenud kella tükid osutavad ka teistele tuleõnnetustele, mille läbi on Eesti sajandite jooksul kaotanud arvukalt väärtuslikke kirikukelli.

Näitus jätkub Eesti keskaegsete kellade tutvustamisega. Varasemast perioodist kuni 16. sajandi lõpuni on Eestis teadaolevalt säilinud umbes neliteist kella, millest Niguliste näitusel eksponeeritakse viit. Barokiperioodi võib lugeda teiseks kirikukellade arengu kõrgajaks, mil viidi täiuseni kellade väline kül. Näitus tutvustab 17.–18. sajandi kuulsamate kellavalajate – Meyerite dünastia, Detlof Griedewegi, Christopher Grubbe ning Hermann Gootwert Körnbergi loomingut, eksponeeritud on ka 18. sajandi lõpus ja 19. sajandi alguses tegutsenud Eestimaa produk-

tiivsemate kellavalajate, Malmbergide perekonna valmistatud teosed.

Näituse järgmises osas saab tutvuda õigeusu kiriku kelladega, välja on pandud kaks kella, mis annavad ettekujutuse esmapilgul mõnevõrra erilaadsetest kellade tüübist Eesti aladel. Tähelepanuvääriv ning publikule ehk tuntuim on Eesti kirikute suurim kellade ansambel Toompea Aleksander Nevski katedraalis, nende hulka kuulub ka meie suurim, ligi 16 tonni kaaluv kell.

Näituse viimases osas keskendutakse kirikukellade eri elementidele ja materjalidele, rihmadele, tiladele ja helinamehhanismidele. Küllastaja saab ettekujutuse kellade helistamise tavadest, lugeda võib ka kuulsatest kellalööjatest.

Kirikukellade saatust võib olla üsnagi heitlik. Paljud suurepärased teosed on sulatatud ning nende materjali (pronksi) kasutatud nii sõdade käigus kui ka uute kellade valmistamiseks. Üks traagilisemaid sündmusi Eesti kirikukellade aja-

loos oli kindlasti 1915. aastal Vene võimude poolt korraldatud nn evakueerimine, et "päästa" kellade metall kui strateegiliselt oluline materjal pealetungivate sakslaste käest. Evakueerimise käigus Haapsallu kogutud kellad saadeti Venemaale ning need kadusid. Selle aktsiooniga kaotasid Eesti kirikud jäädavalt kokku umbes 200 unikaalset kella. Pärast I maailmasõda toimus küll reevakueerimine, mille käigus tagastati Venemaalt kaaluliselt sama kogus teoseid, kuid kahjuks ei jõudnud siia tagasi mitte ükski Eestist ära viidud kirikukelladest.

Näitusel eksponeeritud teosed pärinevad Eesti kirikute koguduste ja muuseumide kogudest ning erakogudest. Palju tänu kõigile, kes aitasid kaasa näituse korraldamisel.

TARMO SAARET
NIGULISTE MUUSEUMI DIREKTOR

Näitus "Kirikukellad Eestis" on Niguliste muuseumis avatud 30. detsembrini 2007.

Kumu auditoorium

kunst film muusika tants teater

AUGUST – OKTOOBER

T 7.08	18.00	Austria kitarrivirtuoos Andreas Maria Germek ja hispaania lauljanna Carmen Fernandez (koostöös Austria suursaatkonnaga)
K 22.08	18.00	Kumu dokumentaal
K 29.08	18.00	Kumu dokumentaal
K 5.09	18.00	Kumu dokumentaal
N 6.09	19.00	Soul president Kris Komer show (USA soul ja funky)
E 10.09	18.00	Mängufilm "Kuninganna" (rež. Stephen Frears, Suurbritannia 2006)
K 12.09	18.00	Kumu dokumentaal
E 17.09	19.00	Kontserdisari "KuMu Kumus" (koostöös Eesti Interpreetide Liiduga)
K 19.09	18.00	Kumu dokumentaal
R 21.09	19.00	Tantsuetendus. Anu Ruusmaa uuslavastus "Omaenese ukse" (koostöös Sõltumatu Tantsu Ühendusega)
L 22.09	19.00	Tantsuetendus. Anu Ruusmaa uuslavastus "Omaenese ukse" (koostöös Sõltumatu Tantsu Ühendusega)
K 26.09	18.00	Kumu dokumentaal
N 27.09–R 28.09		Konverents "Erinevad modernismid, erinevad avangardid"
E 1.10	19.00	Tantsukunst Kumus. Tantsuteater Zick: "Piaf". Koreograaf Dmitri Hartšenko, videokujundus Einar Lints (koostöös Sõltumatu Tantsu Ühendusega)
T 2.10	19.00	"Piaf"
K 3.10	18.00	Kumu dokumentaal
R 5.10–L 6.10		Konverents "Via Transversa. Endise idabloki kadunud kino"
K 10.10	18.00	Kumu dokumentaal

Kumu sügiskonverentsid

Erinevad modernismid, erinevad avangardid Rahvusvaheline kunstiajaloo konverents 27.–28. septembril 2007

Konverents keskendub teoreetilisele küsimusele: kuidas defineerida modernismi ja avangardi sõjajärgses Kesk- ja Ida-Euroopas? Uurimusi ja kirjeldusi kunstipoliitikast ja kunstiprotsessidest nn sotsialismileeri maades on tänaseks tehtud palju ning mõistetud, et kuigi Ida-Euroopa tervikuna esindab teistsugust modernismikäsitlust kui Lääs, polnud ka idabloki riikides ühtset domineerivat arengumudelit (peale fakti, et kõik toimus poliitiliselt kontrollitud ideoloogilise kultuuripoliitika hegemoonia all). Konverents ei sea eesmärgiks ühiste seisukohtade kujundamist, vaid hindab vaatenurkade paljusust, uut informatsiooni ja sellega kaasnevat tõlgendusviisi.

Esinejad: Piotr Piotrowski, Henry Meyric-Hughes, Susan E. Reid, Katalin Neray, Jaak Kangilaski, Vojtech Lahoda, Skaidra Trilupaityte, Stefanie Reetz, David Crowley, Andres Kurg, Ljiljana Kolesnik, Irena Buzinska, Branislav Dimitrijević, Sirje Helme, Steven Mansbach.

Via Transversa. Endise idabloki kadunud kino Rahvusvaheline filmiajaloo konverents 5.–6. oktoobril 2007

Konverents keskendub endise idabloki riikide filmikunstile 1940. aastate teisest poolest kuni Nõukogude Liidu lagunemiseni 1990. aastate alguses. Kadunud filmikunsti all peetakse silmas kõike seda, millest 20. sajandi filmikunsti käsitlused tihti mööda vaatavad (nt Nõukogude Liidu ja idabloki põhivoolu populaarne kino, vabariiklike väikestuudio toodang jms). Sageli väärtustatakse Teise maailmasõja järgses Nõukogude ja Ida-Euroopa filmikunsti riulifilme ja üksikute tipprežissööride teoseid, kuid puudub võrdlusmomenti võimaldav taustsüsteem. Konverentsi eesmärk on muu hulgas problematiseerida harjumuspäraseid filmiajaloolisi väärtusskaalasid.

Esinejad: Elisabetta Girelli, Petra Hanáková, Anikó Imre, Dina Iordanova, Mari Laaniste, Tiina Lokk, Katarzyna Marciniak, Ewa Mazierska, Irina Novikova, Eva Närepea, Bjørn Sørensen, Natalia Zlydneva, Peeter Torop, Katie Trumpener.

Lisainformatsioon www.ekm.ee/kumu/sygiskonverents

FOTOD STANISLAV STEPASKO

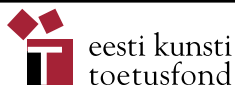
Skulptuurigalerii Kumu jalakäijate tunnelis

Kumu trepigalerii

Lasnamäe parkla poolt toob külalised Kumusse jalakäijate tunnel. Alates veebruarist on tunneli trepikäigus avatud skulptuurigalerii, kus on eksponeeritud seitse modernistlikku skulptuuri 1970.–1980. aastast. See oli periood, mil eesti skulptuuris kujunes välja ja arenes kõiki kunstivaldkondi puudutanud uus esteetika. 1970ndaid ja osalt ka 1980ndaid aastaid iseloomustab popkultuurist ajendatud kujundlikkus, sürrealismi ning linliku maailmatunnetuse elemendid, samuti senisest suurem pühendumine kujundi tähenduslikkusele. Materjalina eelistati eesti skulptuuris neil aastail pronksi ja ajastut ongi hakatud nimetama "pronksiajaks". See tagasivaateline ekspositsioon ühendab eri põlvkondade kunstnikke. Möödunud aastal lahkunud vanaimeistrile Edgar Viiesele võlgneme paljude uuenduslike nähtuste toomise eest eesti skulptuuri, kauaaegne Eesti Kunstiakadeemia professor Jaak Soans on olnud aastakümneid praktiliselt kõigi kaasaegsete eesti skulptorite õpetaja. Ülo Õuna loominguga ilmusid skulptuuri grotesk ja nihestatud reaalsustaju, Ekke Väli ja Mati Karmin aga kuuluvad juba 1980. aastail ellu astunud skulptorite põlvkonda, kelle loomingus kujunes popkunsti arsenalist pärit teravmeelne absurd võimaluseks peegeldada sügavalt stagneerunud ja nihestatud väärtustega ühiskonda.

Trepigaleriis on küll ööpäevane videovalve, ent ruumi kliima läheneb pigem välitingimustele. Sellest on ositi mõjutatud ka skulptuuride valik. Neile kunstisõpradele, kes soovivad tutvuda põhjalikumalt eesti modernistliku skulptuuriga, soovitame astuda sisse Kumu näitusesaalidesse, kus skulptuurid on eksponeeritud oma ajastu kunsti kontekstis.

JUTA KIVIMÄE
EKM SKULPTUURIKOGU JUHATAJA

estoni kunsti
toetusfond

EESTI KUNSTI TOETUSFOND a/a 10220034379014

agent Eesti Kunstimuuseumi ajaleht / nr 11, juuli 2007 / Weizenbergi 34 / Valge 1, 10127 Tallinn / +372 602 6001, muuseum@ekm.ee / Järgmine agent ilmub oktoobris 2007
Toimetaja Anu Allas. Kolleegium: Tiina Abel, Ivar-Kristjan Hein, Sirje Helme, Krista Ivask, Kristiina Pennar, Hanno Soans, Maria-Kristiina Soomre, Kädi Talvoja

agent ilmub koostöös Eesti Ekspressi Kirjastuse ASiga

© Eesti Kunstimuuseum 2007

ISSN 1736-2520

Kultuurielamus